

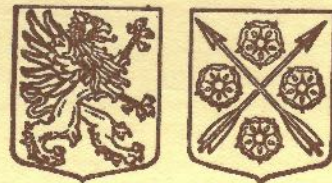
TIERPS TRYCKERI
AKTIEBOLAG
1958

Södermanlands-Nerikes Nation

MAJHÄLSNING

till landsmännen

31

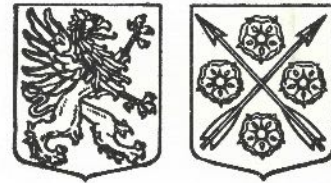
UPPSALA 1958

Södermanlands-Nerikes Nation

MAJHÄLSNING

till landsmännen

31

UPPSALA 1958

INNEHÅLL

Från vår till vår	3
Landsmännen	20
Nationens ämbetsmän	25
Utgående balanser	27
In memoriam	29
Johannes Hallens och Ericus Björnlundius härstamning och släkt	46
Gripen och den styva leran	49
Bidrag till »hornboskapens» äldsta historia	53
En årdalastudent i åttioalets Uppsala	56
Veteranerna	62

Från vår till vår

Tidigt förra våren samlade förste kurator sin tappra skara av nationsämbetsmän omkring sig, manade dem att med tillförsikt se tiden an och att ståndaktigt utstå de mödor som nu var i annalkande. Ett kamratmöte skulle förberedas och helst även avhållas. Ett och annat var redan förberett. Rikssalen var beställd sedan år tillbaka, pengar hade avsatts under flera budgetår.

De flitiga byråkraternas första uppgift blev att skriva brev. De skrev inbjudningar till alla aktiva och förutvarande landsmän. Matriklar och uppslagsverk samlades på hög i kuratorsrummet. Vålvilliga landsmän tog en varsin årgång i nationens matrikel och prövade sina detektiva anlag. Mer än 95 procent av de förutvarande landsmännen kunde spåras. Att denna detalj i förberedelsearbetet omnämnes i Majhälsningen beror på att de 2.200 adresserna — så många levande landsmän finns det — sammanstälts till en stencilerad förteckning, som kan rekvireras från nationen. Tre kronor kostar skriften, som i all sin knapphändighet verkligen ger intressanta inblickar i hur en studentnations medlemmar sprids över hela landet och på vilka poster de hamnar.

Medan sålunda många landsmän övade sina organisatoriska talanger, var det andra som övade sina konstnärliga. Madagaskar och Mohren stod på programmet. Nio år hade gått, sedan de senast spelades. Ledningen av företaget låg i trygga händer. För att garantera succén sände Nationen efter en förste regissör från Kungliga Teatern. Och Ragnar Hyltén-Cavallius kom gärna. Han hade inte bara med sig 30 års erfarenheter från Operan. I hans bagage fanns det gott om minnen och charmerande iakttagelser, både från det gångna nationslivet och från ett händelserikt liv ute i världen. Utan tvekan var det Ragnar Hyltén-Cavallius' fängslande personlighet, som gjorde att ett femtiotal frivilliga krafter engagerade sig så starkt i Mohrens och Madagaskars uppförande. De medverkande fick verkligen arbeta, såsom framgår av följande blick på repetitionsschemat:

Dag	På aulan	På Sörml.-Närke
Onsd. d. 24	Kl. 18: Madagaskar. Soli, kör och balett.	Kl. 11: Sömnad. Kulisser. Provning. Kl. 18: Orkestern.
Torsd. d. 25	Tekniskt (belysning m. m.)	
Fred. d. 26	Kl. 18: Madagaskar. Soli, kör och balett med orkester.	
Lörd. d. 27		Kl. 15: Soli.
Sönd. d. 28	Kl. 13: Samsjungning. Soli + orkester, Mohren och Madagaskar.	
Månd. d. 29	Kl. 16: Genrep I: Alla i dräkt. Kl. 18: Sminkning och klädsel. Kl. 19: Genrep II: Alla. 1) Mohren, 2) Madagaskar. Fotografering.	
Tisd. d. 30	Kl. 10: Samling. Klädsel. Kl. 11: Genrep III i kostym. 1) Madagaskar, 2) Mohren.	
Onsd. d. 1	Kl. 18.30: Nu jäklar.	

Detta var ändå bara slutskedet av det stora repetitionsarbete som regissören och hans energiske assistent, Harald Rydberg, ledde. Om skådespelarna hade rampfeber för sin premiär, hade också andre kurator, Arvid Sanmark, skäl att känna sig nervös. Det är inget billigt nöje att spela teater. För varje ny utgift kvävde Arvid en liten suck. Det var hans belevade sätt att tillhålla de medverkande nödig sparsamhet. Till slut hade han betalat ut 8.838 kronor. Men både nerver och kalkyler höll för andre kurator. De två föreställningarna gick med 632 kronors vinst, som överlämnades till hjälpen åt flyktingstudenter. Arvid avslöjade, att han i mörka stunder fruktat, att flyktinghjälpen i stället skulle bli skyldig nationen pengar.

När kamratmötets deltagare samlades den sista april, hade inre biblioteket förvandlats till utställningslokal. Bibliotekarien, Göran Bergqvist, och arkivarien, Per Olov Svedner, visade upp allehanda dyrgripur ur nationens arkiv.

Kamratmötets första punkt utgjordes av sammanträde med Veteranföreningen. En kvart hade anslagits för ändamålet. Direktör Fritiof Söderbäck gjorde med all önskvärd tydlighet klart, att han lett förhandlingar förr. Han behövde sex eller möjligen sju minuter till att

Kamratmötet 1957.

klara av hela sammanträdet. När detta var slut, hade han hunnit med att avböja återval och klubbfasta valet av lasarettsläkare Sven Friggell till sin efterträdare.

Alldeles som vid ett vanligt landskap inleddes högtidslandskapet med upprop. De två äldsta närvarande landsmännen — med inskrivningsår 1899 var landssekreterare Elias Stenius och lektor Matts Essén. Femton av de närvarande hade inskrivningsår, som låg minst 50 år tillbaka i tiden.

Till innehavare av kamratstipendiet Einar Petris Minne valdes jur. stud. Stig Källström. Dessförinnan hade förste kurator i sitt hälsningsanförande bl. a. erinrat om bakgrunden till stipendiets tillkomst. Einar Petri fungerade 1902—1903 som nationens andre kurator; dess förste kurator var Nils Lundqvist. Mellan de två, den ene naturvetare, den andre klassisk filolog, bestod en varm och trofast vänskap, som varade livet ut. Efter statsmeteorologen Einar Petris död 1936 instiftade rektor Nils Lundqvist fonden Einar Petris minne. Ur den fondens avkastning skulle landskapet den 30 april varje år utdela ett stipendium till en »landsman, som gjort sig känd som en god kamrat». Vid många tillfällen lämnade rektor Lundqvist bidrag till fonden. Det sista kom i hans testamente. Fick kamratskapet sitt genom stipendiet till Einar Petris minne, så hade nu studiefeliten fått sitt genom ett nytt stipendium, som också det var förknippat med Nils Lundqvist. Rektor Lundqvists efterlevande maka hade till nationen donerat två aktieposter. Ur en fond med namnet Nils Lundqvists minne skall utdelas ett stipendium till landsman, som bedriver avancerade studier i latinska och grekiska språken.

Det är ett vackert bruk att vid kamratmöten hylla förutvarande inspektors. Tidigare under dagen hade på Olof Hammarstens, Per Perssons och Rutger Sernanders gravar satts vårbuketter med följande inskription: Till minnet av sin vördade och älskade Inspektor. Södermanlands-Nerikes Nation. Nu avsändes telegram med hälsningar till Dick Helander. En tidigare inspektor, Jöran Sahlgren, var närvarande. Han ärades genom att väljas till Hedersinspektor.

Utöver hedersinspektor valde landskapet en lång rad hedersämbetsmän. Förste kurator blev lektor Matts Essén, andre kurator universitetsbokhandlare Nils Wallin, hedersklubbmästare advokat Frithiof Hydbom, hederskrönikör chefredaktör Erik Hj. Linder, hedersfanbärare professor Sune Lindqvist. Genom fyndiga val gjordes en stor del av de närvarande till hedersämbetsmän med olika befattningar.

Hederskuratorerna övertog därefter ledningen av landskapet. De förstekuratorer som hade tjänstgjort under den senaste femårsperioden fick av Matts Essén motta kuratorsklubbor.

I anslutning till föregående kamratmöte hade nationens nya byggnadsinsamling börjat. Insamlingskommitténs sekreterare, förste bibliotekarien Jonas L:son Samzelius, kunde nu meddela, att sammanlagt 174.325 kronor dittills erhållits kontant vartill kom utfästelser från kommuner och industriföretag, så att insamlingens hela belopp uppgick till 270.075 kronor. Tillsammans med räntor på insamlat kapital uppgick hela insamlingen till omkring 295.000 kronor.

Efter högtidslandskapets upplösning visades den nya färgfilm som skildrar nationslivet under ett läsår. Manuskript: Ulf Peyron. Regi: Ulf Peyron. Foto: Ulf Peyron. Speaker: Ulf Peyron. O. s. v. Filmförevisningen blev livligt uppskattad. Den omständigheten att många av de närvarande fanns med i filmen minskade inte nöjet.

När filmen var slut, samlades man kring Lasse Montelin, nationens klubbmästare och oöverträffade cocktailexpert. Lasses färdknäpp var som gjord för den rådande väderleken. Ett ymnigt snöfall under högtidslandskapet hade väsentligt minskat effekten av många vackra ord om varen. Färdknäppen gav emellertid deltagarna en obetvinglig lust att trotsa vädrets makter. Under stöj och glam formerades kolonnen på S:t Larsgatan. Efter vanligheten anträdde marschen mot den enkelriktade gatans körriktning.

Några minuter före det magiska nioslaget dämpades belysningen på Slottsbacken. Publiken skulle få se den vårvällens skirhet, som vartalaren strax skulle skildra, den skulle se eldarna ute på Upplands-slätten, kort sagt, man skulle försättas i den stämning, som hör valborgsmässokvällen till. Därav blev emellertid ganska litet. Ögonblicket efter det att gatlyktorna hade slocknat, badade platsen i ljus. Mångdubbelt starkare strålkastare spelade över Slottsbacken. Televisionen och dess segertåg genom historien gjorde sig påmint. Till plats för dagens seger var Slottsbacken utsedd. Studentkårens vice ordf., Torgny Neveus, bringades dock inte ur fattningen av all den uppståndelse han hade omkring sig. Med skön vältalighet smekte han publikens romantiska sinnen.

Valborgssupén var som vanligt ordnad i Gillets festvåning, där smörgåsbordet beräknats för 240 personer. Vid midnattstid var det dags att bryta upp. Färden ställdes först till smälningarnas nya hus, där Britt-Marie Mårtensson gjorde stor lycka som skändare. Vårmlänningarna, som senare under natten kom på besök, upplystes omsorgsfullt av Jan Mårtenson om vilken underutvecklad nation de tillhörde.

Förstamajprogrammet inleddes med fotografering på universitets-trappan. Vid en stämmingsfull ceremoni något senare på Uppsala kyr-

Prins Wilhelm och Inspektor under majmiddagen.

kogård lade inspektor ned en krans vid nationsgraven. Kransen var bunden i Närkes färger och försedd med band i de sörmländska färgerna. På bandet lästes orden: »Från landsmän till landsmän». Högtidligheten på kyrkogården avslutades med kvartettsång.

Hedersgäst vid majmiddagen på slottet var prins Wilhelm, som även höll talet till hembygden. Till Närke stod prinsen i en särskild tack-samhetsskuld. En riksdag i Örebro hade givit den Bernadotteska dynastien dess nya fosterland. Och Sörmland var barndomens och uppväxt-årens landskap med minnen från Tullgarn och senare från Stenhammar.

Biskop Gösta Lundström intog i samband med majmiddagen sin plats som nationens hedersledamot. Förste kurator skildrade i sitt välkomst-tal, hur biskopen utfört huvuddelen av sin prästerliga gärning i Strängnäs stift och i stiftsstaden. Befordringarna kunde avläsas i biskopens flyttning mellan gårdarna kring domkyrkoberget, komministergården — domprostgården — biskopsgården. En förflyttning för biskopen innebar aldrig mer än en flyttning några hundra meter. Det var en unik väg i svenskt ecklesiastikt befodringsväsen.

Äldste närvarande landsman, landssekreterare Elias Stenius framförde en varmhjärtad hälsning från de äldre generationerna till de yngre. Ett förtjusande svar kom från yngsta landsmaninna, fil. stud.

Dir. Rapp bland Hornboskapen.

Gertrud Rubenson, som i rimmad form gav uttryck för de yngsta nationsmedlemmarnas känsla av samhörighet med äldre årgångar.

Hornboskapen framträder numera i enhetliga uniformer — röd blazer till svarta byxor. Kläderna har erhållits genom älskvärt bistånd av direktör Albin Rapp. De nya uniformerna hade premiär till kamrat-mötet, då boskapen praktiskt taget oavbrutet var i elden.

Nationsexercisen leddes denna gång av bankdirektör Ingemar Widebeck och avslutades med förbimarsch för inspektor. Ett stort antal av nationens damer åsåg med förnöjelse den ståtliga trupprevyn. En förbi-passerande löjtnant frågade efter nervlugnande medel.

På kvällen den första maj gavs i aulan den stora festföreställningen Mohren och Madagaskar. Det var fullsatt hus. Från Stockholm kom 150 medlemmar av internationella klubben. Så här annonserades programmet i klubbens prospekt:

**Welcome to
THE TOWN OF SPRING AND YOUTH TO TAKE
PART IN THE GAY DAY OF THE UPPSALA
STUDENTS THE FIRST OF MAY**

At 19.30 In the University »Aula»: The classical student Spexes
»THE LAST SIGH OF THE MOHR» and »ON MADAGASKAR»
traditional crazy Opera parodies performed by prominent stu-
dent artists with grand orchestra.

Föreställningen blev en stor succé och upprepades följande söndag. Viggs entrékuplett och Guttaperchas romans drog med sig det starkaste bifallet.

Efter föreställningen sändes alla målade skådespelare i en särskild buss till badhuset. Fri bastu var en av de naturaförmåner som ingick i det blygsamma gaget. Efter badet samlades de medverkande och kamratmötesdeltagarna till en avslutande sexa på nationen. Vid detta tillfälle lästes de telegram, som inströmmat under kamratmötesdagarna. Edvard Thermaenius, Lars Wickman, Karl Wistrand, Uschiamaja 1935 stod för några av de mest inspirerade telegramtexterna.

I början av maj infann sig inspektor och kuratorer i riksdagshuset för att uppvakta hembygdens riksdagsmän angående studentkårens konviktoriefråga. Från övriga nationer gjordes samtidiga uppvaktningar.

Den 11 maj hölls årets vårbal. Nu föredrogs Jan Wählinders krönika, som på grund av författarens inkallelse inte hade kunnat presenteras den 1 maj.

Tisdagen den 14 maj började ett landskap, som kom att sträcka sig också över den följande kvällen. Det nya stadgeförslaget visade sig kräva en långvarig debatt. Förslaget hade framlagts av en särskild stadgerevisionskommitté, bestående av Göran Inger, Carl Strandberg och Anders Ligner. De kommittérades förslag att minska antalet nämnder och medlemsantalet i dessa föranledde inga principiella invändningar. Huvudfrågan gällde bibehållande eller avskaffande av nationsfullmäktigeinstitutionen. Kring det problemet nöttes argumenten mot varandra timme efter timme. Den ena sidan, främst företrädd av stadgerevisionskommittén, ansåg landskapet kompetent att fatta beslut också i frågor rörande fonder och fastighetsförvaltning. Av motsatt mening var flera landsmän med anknytning till förvaltningsdirektionen. De fann landskapet vara en för stor och obestämd församling för att ha beslutanderätten rörande hela nationens ekonomi. Vid omröstning segrade stadgerevisionskommitténs förslag, som därmed remitterades till nationsfullmäktige för yttrande.

På dagen en vecka efter landskapets långvariga debatt om fullmäktiges vara eller icke vara trädde nationsfullmäktige i funktion. Nationens byggnadskommitté hade framlagt ett förslag, enligt vilket medel ur byggnadsinsamlingen borde tas i anspråk för att bygga ett nytt kök. Detta borde enligt byggnadskommittén ges en sådan kapacitet att det utan ombyggnad skulle kunna betjäna de utvidgade nationslokaler

som förr eller senare måste komma. Nationsfullmäktige delade byggnadskommitténs uppfattning och anslog 60.000 kronor för ändamålet. Vidare anslogs ett belopp av högst 13.000 kronor till inredning av trapphallen samt inre och yttre biblioteken. Även det inre biblioteket används numera som sällskaps- och lärum. Särskilt värdefulla böcker och svåråtkomlig kurslitteratur har flyttats undan, och de öppna hyllorna i inre biblioteket upptar nu huvudsakligen uppslagsverk samt svensk och utländsk skönlitteratur. De befarade bokstölderna synes alldeles ha uteblivit.

Den 3 juni hade byggnadskommittén inbjudit arbetsutskottet i stiftelsen Västmanlands-Dala nations studentbostäder. Ämnet för överläggningen var gemensamma problem, som sammanhängde med byggelsen av kvarteret Triangeln. Sammankomsten resulterade i ett löfte från direktör Jancke i byggnadsfirman Diös att på samma villkor som för V.-Dala projektera Södermanlands-Nerikes studentbostäder. De två nationernas inspektors, kuratorer och skattmästare har sedermera vid två tillfällen uppvaktat Uppsala stads fastighetschef i frågor som rört Triangeln.

Onsdagen den 21 augusti embarkerade femton sörmland-närkingar och lika många värmlänningar S/S Norrtelje för att resa till Åland. Från den gemensamma vännationen Nyland i Helsingfors kom ett 30-tal studenter. När Uppsala-studenterna steg i land i Mariehamn möttes de av en av huvudarrangörerna, Julle Lindfors, en känd personlighet för många sörmland-närkingar. Julle meddelade omgående, att Sjöfartsläroverket, där huvuddelen av deltagarna enligt programmet skulle bo, hade upphört med sin turistverksamhet för två år sedan. Detta hade Julle fått veta, då han samma dag anlände med flyg. En halvtimme innan Stockholmsbåten lade till, hade han lyckats utverka att förläggning arrangerades i ett annat vandrarhem.

Sommarmötet på Åland gynnades av varmt och soligt väder. Dagarna tillbringades därför mest på badstranden. En dag anslogs till en längre utflykt för studium av en särpräglad natur och märkliga historiska minnesmärken. Välkomstfesten anordnades på Grand på torsdagskvällen, avskedsfesten hölls på societetshuset på lördagen. De som hade svårigheter att fördriva den mellanliggande dagen samlades på Nautical Club och Miramar. På hemresedagens morgon avlade de flesta deltagarna ett besök på Mariehamns apotek. Det var inte därför att gårdagens kräftskiva hade varit ansträngande. Det blåste tjugo sekundmeter. Den hemtrevliga och idylliska skärgårdsångaren Norrtelje fick gå hem till Stockholm utan sörmland-närkingar. De ansåg sig vara en alltför dyrbar last i det rådande ovädret. I stället embarkerade man en av Borebolagets något större båtar, som gick strax efteråt.

Vid höstterminens start visade det sig, att talet om stora studentkullar inte är obefogat. I större skaror än någonsin strömmade recentiorerna till nationen. Kuratorerna fick tillgripa förmiddagsmottagningar för att inskrivningen skulle löpa friktionsfritt. Nu kunde också den nya inredningen av biblioteksrummen och trapphallen tas i beskådande. Omdömena var genomgående positiva. Särskilt möblerna och textilierna i inre biblioteket blev mycket uppskattade.

Den lysande församling som kallas seniorskollegium sammanträdde i mitten av september. SFS:s förutvarande internationelle sekreterare, Bengt Fromén, berättade om internationellt studentsamarbete. Vid den efterföljande sexan diskuterade seniorerna taktik inför den stundande fotbollsmatchen mot recentiorerna.

Matchen spelades på recentiorsdagen och blev inte oväntat, en glänsande framgång för seniorerna, som spelade med 16 man i laget vilket dock inte hindrade de gamla och vördnadsbjudande att vid kritiska tillfällen postera hornboskaper i sitt mål för att stoppa recentiorernas framfart. Vid recentiorsgasken på kvällen skändades de nykomna av överskändarna Jan Mårtenson och Bo Åberg. En av skändarna hade svårigen insjuknat under sina förberedelser för de vilda upptågen. Recentiorerna sjuknade vid anblicken av sina inkvisitorer. När de repat sig, framförde de ett spex, som i enstaka ögonblick var begripligt, om också med någon svårighet.

Höstens herrmiddag hölls inte förrän i oktober, vilket av en del landsmän betraktades som ett otroligt förräderi mot traditionerna. Andra landsmän ansåg det inte mindre förrådiskt, att en svenska ordnats för Stig Källström samma kväll. Bägge tillställningarna samlade emellertid mycket folk. Samtalsämnet för dagen var Sputnik I. Deltagarna i herrmiddagen kunde gå hem för egen maskin. Hur deltagarna i svenssexan kom hem faller utanför ämnet.

Vid gåsmiddagen installerades två nya hedersledamöter, direktör Folke Anger, Katrineholm, och professor Åke Åkerström, Göteborg, bägge presenterade i föregående nummer av majhälsningen. Direktör Anger, som gjort stora insatser för byggnadsinsamlingen, avslöjade, hur en insamlingsfärd till hembygden borde organiseras. Man borde sända ut inspektör, skattmästare och kuratorer. Men detta var inte allt — knappast ens det viktigaste. I insamlingsstyrkan borde ingå en kvartett studentsångare och dessutom en knippa söta studentskor. Ty om nationsfunktionärernas sakprosa kompletteras med sång och ögonfägring, blir verkan enorm. — Professor Åkerström berättade medryckande om sin ungdomstid i nationen och om nöjet att samla krukskärvor på klassisk mark.

Professor Åkerström installeras som hedersledamot.

Under middagen underhölls gästerna av en stråkensemble, som musikanföraren formerat av landsmän. Nationsfrançaisen leddes nitiskt men charmfullt av den outröttlige Ragnar Hyllén-Cavallius. Efter sexan rekapitulerades vårens händelser i en uppskattad krönika, författad och läst av Tor G. Hultman.

Före gåsmiddagen hade nationsfullmäktige sammanträtt. De flesta frågor stökades undan med stor raskhet. Däremot var fullmäktige inte nöjda med stadgeutskottets remissbehandling av det nya stadgeförslaget. Detta remitterades för ny utredning till förvaltningsdirektionen.

När fullmäktige på nytt sammanträdde för att ta ställning till stadgeförslaget — det skedde på Domsöndagen — hade förvaltningsdirektionen kommit med ett nytt förslag, enligt vilket nationsfullmäktige skulle bibehållas men med förändrad sammansättning. Fullmäktige skulle således bestå av nationsnämndens och förvaltningsdirektionens medlemmar jämte ett antal valda ledamöter. Genom speciella valbarhetsregler skulle tillses, att de yngre landsmännen blev rikligt representerade vid val av ledamöter. Dessutom skulle fastare kontakt skapas mellan fullmäktige och landskap.

Dir. Ånger visar sitt hedersledamotsbrev för fru Åkerström.

Förvaltningsdirektionens förslag blev också fullmäktiges. Med stor spänning motsågs landskapet den 2 december, då frågan slutgiltigt skulle avgöras. Vid debatten på landskapet avlades många värtalighetsprov. Men några nya synpunkter kom inte fram. I värmlandsskapets tvådagarsdebatt hade argumenten tömts ut. Visserligen fanns nu fullmäktiges förslag, och kring detta grupperade sig de som tidigare yrkat på rent avslag. Anhängarna av stadgerevisionskommitténs förslag stod emellertid fast. I den slutliga voteringen segrade detta förslag med röstsiffrorna 40—23. Därmed hade nationen för sin del antagit nya stadgar. Nu återstod endast mindre akademiska konsistoriets godkännande, vilket erhöles i februari.

Enligt de nya stadgarna äger landskapet besluta även i frågor rörande fastighets- och fondförvaltning. Nationen har därmed återgått till sin tidigare organisation och till den ordning som tillämpas på övriga nationer. Eftersom nationsfullmäktige enligt ett par fonderreglementen skall besluta i fråga om fonderna, kommer fullmäktige att fortsätta existera, till dess fonderna hunnit få sina reglementen ändrade. Fullmäktiges beslutanderätt är dock inskränkt till dessa fonder.

Rådde det oenighet beträffande stadgarna, var man desto mer ense i fråga om ett annat förslag, nämligen en höjning av maximibeloppet för utlåning ur handlänekassan från 200 till 300 kronor. Samtidigt tillfördes kassan ytterligare 3.000 kronor för att medge ett ökat antal lån. Parentetiskt må nämnas att det förmodligen är nationernas handlänekassor, som gjort att Uppsala stads pantbank står på ruinens brant. Den tillföres numera kommunala bidrag för att över huvud taget kunna utföra sin gagnarika verksamhet. Vid detta landskap valdes landsantikvarie Ivar Schnell till hedersledamot.

Lika lyckad som herrmiddagen blev damsupén. Vad som där förekom känner endast nationens damer med fru inspektor i spetsen samt

klubbmästaren, iförd frack för att markera sin respekt för de närvarandes betydelse. Den 2 december hemförlovade inspektor landsmännen. Den 13 december samlades samma landsmän till luciafest. Inspektor, som av tjänsteåligganden varit förhindrad att närvara från festens början, infann sig till kaffet och fick som första åtgärd omedelbart tacka för den mat han inte fått. Spexet under klubbmästarinnan Kerstin Åbergs ledning blev en stormande succé. Flickorna hade föregående dag erbjudit kuratorerna att censurera spexet. De tackade nej. Förmodligen menade de, att det fiskaliska nitet i fråga om litterära verk hösten 1957 firat tillräckliga triumfer.

Helgfriden bredde ut sig över nationen. Helt tomt stod nationshuset aldrig. Landsmän, som var bosatta i staden, tog gärna vägarna förbi för att se ett eller annat televisionsprogram. På nyårsaftonen sände förste kurator sina telegram till dem som gifte sig den dagen. Därefter placerade han sina kuratorsnycklar i ett brev och postade det. På kuvertet skrev han jur. stud. Staffan Hansson.

Det nya året inleddes traditionsenligt med julgransplundring. Ett tjugotal landsmän, som av skilda anledningar vistades i universitetsstaden redan före terminens början, hade infunnit sig för att definitivt visa julen på dörren. Snart förkunnade en flammande brasa på nationsgården, att julgranen gått samma öde till mötes som sina föregångare och några representanter för stadens ordningsmakt sökte förgäves övertyga en upprymd skara att detta inte alls var något roligt.

Nationsnämnden sammanträdde redan två dagar efter terminsstarten. En del ärenden låg och väntade på sin lösning bl. a. frågan om kommittérummets möblering. På sista ordinarie höstlandskapet anslogs avkastningen av Per Perssons fond för detta ändamål. Nämnden var från början enig om att den stora soffan borde behållas. Det hade i sanning varit respektlöst mot den gamla möbelen att låta den stå tillbaka för modernare påfund, sedan den utan att ge vika tjänat generationer av landsmän. Efter att ha skärskådat olika anbud bestämde sig nationsnämnden för ett förslag från Möbelkompaniet. En ny soffgrupp inköptes och den gamla gavs en annan mundering, som den tycks trivas med.

Två dödsfall inträffade i början av terminen. Den 29 januari avled hedersledamoten professor emeritus Helge Backlund och på dagen för första värmlandsskapet nåddes nationen av det tragiska budskapet om fil. lic. Anders Larsons bortgång.

Landskapet hölls den 11 maj. På detta valdes till Andre kurator för år 1958 fil. stud. Stig Westlund, som allt sedan årsskiftet varit verksam i denna befattning. Till seniorer valdes fil. mag. Sven Delblanc och med. kand. Jan Wählinder. Enligt övergångsbestämmelse i den nya stadgan skulle denna träda i kraft dagen efter det landskap, som inföll närmast efter det mindre akademiska konsistoriet godkänt stadgan. Konsistoriet godkände densamma före sista dagen för landskapet och Anders Bäcklund drog en suck av lättnad, då han därigenom kunde frånträda sin befattning som Tredje kurator efter drygt ett års välförrättat värv för att ersättas av ett anställt skrivbiträde. Den nya stadgan förde även med sig förändringar av en del nämnder och viktigast bland dessa var nedskärningen av ledamöterna i nationsnämnden från tolv till sju. En stiftelse för byggandet och förvaltningen av nationsbostäderna på kvarteret Triangeln bildades och styrelseledamöter utsågs. Styrelsen har sedermera utsett ett arbetsutskott med professor Stig Claesson som ordförande. Detta har under vårterminen varit strängt sysselsatt med planeringen av den nya bebyggelsen. För anskaffning av köksutrustning anslogs ett belopp på 3.000:— kr.

Med buller och bång blev vårt slott väckt ur sin törnrosaliknande dvala då ombyggnaden på övre våningen igångsattes. Efter arkitektfirman Hawermans ritningar bildades utrymme för nationens kök under ett liv och oväsen, som endast överträffas av det traditionella luciafirandets.

Ombyggnaden medförde att nationen fick avstå från fester av större omfattning under denna tid. Den 6 februari aväts dock herrmiddag kanske f. f. g. i yttre biblioteket, där det runda bordet visade sig kunna ge plats åt inte mindre än femton av de tillstädeskomna. Punsch och ärtsoppa tempererades i Rulles kök och klubbmästarparet Orvar Starbäck och Kerstin Åberg kunde belåtet konstatera att nationens festprogram fått en god start de yttre omständigheterna till trots.

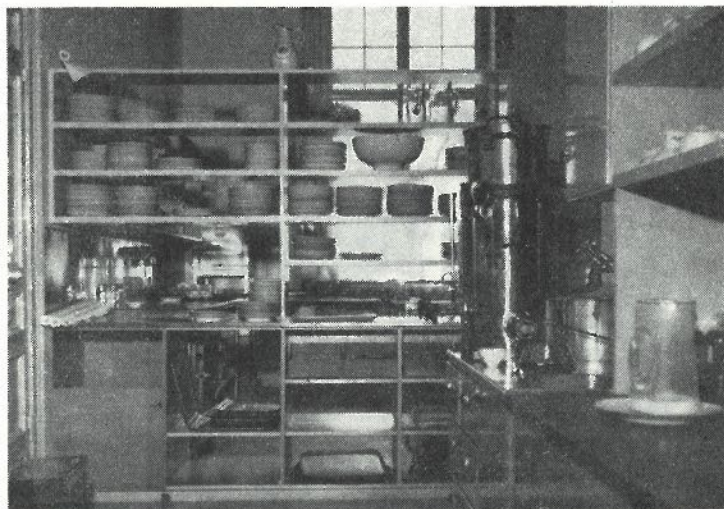
En torsdagsträff låg även inom det möjligas ram. På denna, som ägde rum den 20 februari, svarade Ulf Peyron för underhållningen genom att visa två välinspelade filmer i egen regi, den ena från ett läsår på nationen och den andra från ett genomkorsande av Europa per bil med främsta mål i Moskva men även med färdmål så långt söderut som Alexandria. Aftonen hade lockat ett stort antal landsmän och filmerna rönt största uppskattning. De danslystna fick sedan tillfälle att få en efterlängtat svängom till de medryckande rytmerna från Hasse Linders orkester, som spelade som om den varit betald.

Premiärgästerna förser sig . . .

Under första dagarna av mars månad började köket ta form och den 14:de slogs portarna upp för »premiärlunch». Herr och fru inspektor hedrade tillfället med sin närvaro och medan en avdelning ur Hornboskapskapen spelade, försåg sig premiärgästerna med de lækkerheter nationens matmor, fru Björnberg lyckats trola fram. Allt sedan denna goda början har lunch och middag serverats för landsmännen i högtidssalen.

Den egentliga invigningsfesten gick av stapeln lördagen den 22 mars i form av en kostymfest i köksstil. Carl-Uno Sjöblom visade sin färdighet som invigningstalare i oscariansk anda och »the Kitchenaires» Britt-Marie Mårtensson, Hasse Linder, Thomas Ridaeus och Bo Åberg gjorde ett bejublat framträdande i en lovsång till fru Björnberg. Sedan inspektor avklippt det nationsband, som avstängt invigningsföremålet från stora salen, fick gästerna tillträde till köket för att bese dess många finesser och samtidigt få ett efterlängtat grillspett. Den syn, som mötte landsmännen, torde ha styrkt dem i uppfattningen att vi ej blott fått ett kök utan att detta även är av bästa klass. I ett hörn tronade en diskmaskin av senaste Bolinder-konstruktion, under en väldig kupa stod en elektrisk spis med 6 plattor och 2 ugnar, en vägg täcktes av två stora kylskåp och uppställda på var sin bänk stod en elektrisk

Nationens nya kök.

grillugn och en kombinerad thé- och kaffekokare. Under en bänk skymtade ett förstklassigt värmeskåp och under en annan ett torkskåp och när man så skådade ut över hyllor, diskbänkar och skåp så kunde man bara belåtet konstatera att våra förhoppningar om ett nationskök hade infriats till fullo. Det avklippta nationsbandet fick följa med en tillfälligt besökande thailändare till Siam som tack för ett sångframträdande och kvällen slöt även denna gång efter Hasse Linders pipa.

Vid en tillbakablick på den gångna vårterminen i övrigt märks ett besök av Åsa folkhögskola, och en planerad »äldre landsmäns middag», som till följd av alltför dålig anslutning tyvärr måste inställas samt en biblioteksafton, som lockat ett tjugotal litteraturintresserade till inre biblioteket. Denna lokal visade sig vara utmärkt för samkvämet och den förhoppningen må uttalas, att den tradition, som bibliotekarien Per Olov Svedner med sammankomsten återupplivat, kommer att fortsättas.

I anslutning till kamratmötets högtidslandskap överlämnades från hedersinspektör professor Jöran Sahlgren en penninggåva. Av trogne medlemmen i Hornboskapen Uno Tengström har nationen erhållit en basfiol och landsantikvarie Ivar Schnell har skänkt nationen den litteratur av hans författarskap, som tidigare ej ingått i Nationens bibliotek. Tidigare utfästelser om bidrag till byggnadsinsamlingen har in-

Landsantikvarie Ivar Schnell.

friats av A.-B. Gullspång Munkfors med 5.000:— kr., Södermanlands läns landsting 25.000:— kr., Örebro läns landsting 25.000:—, stadsfullmäktige i Katrineholm 5.000:— kr. och stadsfullmäktige i Nora 1.500:— kr. Eskilstunaindustrierna A.-B. Gense, Jernbolaget och Stålprensning A.-B. har bisprungit Nationen med köksutrustning. För all den hjälp och det tillmötesgående, som dessa gåvor innebär uttryckes Nationens djupt kända tacksamhet.

I skrivande stund har landsmännen just återvänt från påskledigheten för att ta itu med den sista och kanske mest ansträngande etappen av terminen. Ett envist kvardröjande snötäcke har hastigt decimerats under aprilsolens inverkan och Nationen känner något av den oro, som en annalkande vår för med sig. Det gamla säkra tecknet håller ej längre, d. v. s. Hornboskapen tränar numera hela året, men almanackan utvisar att majfirandet rycker allt närmare, och landsmännen önskas all trevnad under de stundande vårmånaderna.

Uppsala i april 1958.

Lennart Bodström

Staffan Hansson

Landsmännen.

I. Nyinskrivna landsmän.

	Född	Studentex. i	Fak.				
Camen Trifonov	21/7 27	Bulgariskt handelsg.	vt 57 H	Thomas Ridaeus	30/3 39	Eskilstuna	ht 57 H
Johan Hilberth	26/9 95		ht 57 H	Bo Holmquist	7/11 36	Örebro	ht 57 J
Åke Saldeen	2/12 37	Örebro	ht 57 J	Clarence Angelborg	22/2 39	Örebro	ht 57 M
Sverker Egnell	8/3 36	Katrineholm	ht 57 J	Astrid Anderson	29/3 37	Örebro	ht 57 H
Lennart Boström	6/9 38	Örebro	ht 57 N	Brita Juwél	19/6 37	Örebro	ht 57 H
Anders Westman	21/10 34	Katrineholm	ht 57 H	Anders Karlson	31/5 15	Stockholm	ht 57 T
Lars-Åke Göransson	16/5 38	Strängnäs	ht 57 H	Karin Westerlund	26/8 33	Uppsala	ht 57 H
Lars Ekman	1/10 37	Örebro	ht 57 J	Kerstin Bredberg	17/4 37	Eskilstuna	ht 57 H
Barbro Lydig	18/11 37	Stockholm	ht 57 J	Barbro Jonsson	6/4 37	Örebro	ht 57 H
Sune Smedeby	3/4 34	Eskilstuna	ht 57 H	Hans Johansson	8/1 35	Örebro	ht 57 H
Per-Axel Wiktorsson	16/3 37	Örebro	ht 57 H	Ragnar Jonsell	27/5 38	Nyköping	ht 57 M
Birgit Kjellström	30/7 34	Göteborg	ht 57 H	Gunilla Ferm	19/9 37	Katrineholm	ht 57 H
Göran Andersson	17/5 36	Örebro	ht 57 N	Per Ström	24/10 37	Örebro	ht 57 N
Margaretha Magnusson	26/2 35	Uppsala	ht 57 H	Margareta Eriksson	7/6 32	Örebro	ht 57 H
Britt Gustafsson	23/4 37	Örebro	ht 57 N	Birgitta Lannhard	20/3 36	Örebro	ht 57 J
Anita Karlsson	1/9 37	Örebro	ht 57 M	Karin Lötstam	21/3 35	Katrineholm	ht 57 H
Karl-Göran Jonasson	31/1 37	Örebro	ht 57 H	Kristina Nyman	9/1 38	Örebro	ht 57 J
Nils-Göran Helgeson	19/9 37	Örebro	ht 57 H	Ulla Rudin	14/3 36	Örebro	ht 57 N
Jan Ode	29/11 37	Örebro	ht 57 H	Bengt-Olof Grönkvist	25/4 36	Eskilstuna	ht 57 N
Anders Lindstén	30/12 36	Örebro	ht 57 H	Åsa Hannerz	15/5 37	Örebro	ht 57 H
Anna Kågebo	20/11 37	Södertälje	ht 57 H	Anna-Karin Gillberg	18/10 37	Nyköping	ht 57 T
Meiu Kilu	20/5 36	Södertälje	ht 57 H	Bengt Nilsson	15/12 31	Gävle	ht 57 T
Barbro Pettersson	15/6 37	Södertälje	ht 57 H	Harry Hedenstedt	21/2 34	Nyköping	ht 57 H
Eva Carlson	3/9 37	Katrineholm	ht 57 H	Ragnar Norrman	22/4 37	Nyköping	ht 57 T
Göran Skånsberg	8/1 39	Eskilstuna	ht 57 J	Gunilla Wirén	16/9 36	Nyköping	ht 57 H
Tori Söderberg	13/10 37	Örebro	ht 57 H	Erik Alm	13/6 37	Eskilstuna	ht 57 N
Ulla Backman	4/2 37	Örebro	ht 57 H	Margareta Sundelin	26/10 38	Eskilstuna	ht 57 M
Rigmor Brusling	31/12 37	Örebro	ht 57 H	Elisabeth Nyström	21/7 37	Örebro	ht 57 H
Stig Eriksson	3/7 34	Örebro	ht 57 N	Kersti Byléhn	27/12 36	Örebro	ht 57 H
Sven Grevsten	4/1 36	Örebro	ht 57 N	Elisabeth Dufva	16/11 38	Örebro	ht 57 H
Agneta Brix	16/4 38	Nyköping	ht 57 T	Lars-Göran Larsson	22/1 37	Örebro	ht 57 T
Svante Olanders	20/3 36	Eskilstuna	ht 57 H	Inger Andersson	6/2 36	Örebro	ht 57 H
				Reidar Larsson	17/5 36	Strängnäs	ht 57 H
				Kerstin Åkerrén	5/9 36	Göteborg	ht 57 H
				Irna Löthgren	23/7 37	Örebro	ht 57 N
				Per Lindén	20/4 36	Katrineholm	ht 57 H
				Birgitta Bäveryd	9/2 34	Stjärnhov	ht 57 N
				Ellen Hilberth	27/2 98	Örebro	ht 57 H
				Maud Eriksson	16/6 38	Nyköping	ht 57 H
				Marianne Fagerlund	30/7 36	Nyköping	ht 57 H
				Einar Lyth	20/3 36	Göteborg	ht 57 H
				Berit Rikardsson	17/6 37	Örebro	ht 57 H
				Monika Friman	14/10 37	Örebro	ht 57 H

Sven Jonsson	28/12	34	Örebro	ht	57	H
Lena Åman	21/5	38	Örebro	ht	57	H
Karin Nilsson	10/4	38	Katrineholm	ht	57	N
Eva Lenman	4/12	37	Strängnäs	ht	57	H
Hans Corell	7/7	39	Stjärnhov	ht	57	J
Viktor Blomkvist	18/6	36	Södertälje	ht	57	N
Inge Kjellström	9/5	34	Katrineholm	ht	57	N
Jan Verneholt	11/12	36	Nyköping	ht	57	H
Lars Angerdal	28/8	37	Örebro	ht	57	H
Lisbet Thorsell	11/4	36	Uddevalla	ht	57	H
Ebba-Stina Carlson	27/9	37	Stjärnhov	ht	57	H
Nils Cederblad	3/4	37	Örebro	ht	57	N
Gunnel Skoog	19/2	35	Eskilstuna	ht	57	H
Kerstin Furumo	4/5	36	Katrineholm	ht	57	H
Curt Palmcrantz	17/9	37	Nyköping	ht	57	T
Nils Grundén	30/4	31	Eskilstuna	ht	57	H
Kurt von der Marwitz	19/12	08		ht	57	H
Ingrid Löf	22/11	37	Södertälje	ht	57	N
Aleksander Szule	22/3	24	Poznan	ht	57	H
Ingemar Wikström	22/8	38	Eskilstuna	ht	57	J
Harriet Johansson	29/6	36	Eskilstuna	vt	58	H
Anders Lundgren	2/5	31	Örebro	vt	58	H
Gunilla Bagge	2/12	35	Örebro	vt	58	H
Karl-Heinz Vannerberg	4/10	27	Hässleholm	vt	58	H
Nils Fredrik Berglund	28/2	10	Växjö	vt	58	H
Åke Holm	22/8	38	Nyköping	vt	58	J
Ivar Öhman	10/9	38	Malmö	vt	58	H
Barbro Eriksson	14/4	37	Eskilstuna	vt	58	H
Hans Alfredsson	17/4	36	Katrineholm	vt	58	H
Gunilla Sanmark	4/5	37	Strängnäs	vt	58	H
Karin Hosinsky	27/1	32	Landskrona	vt	58	H
Ingegård Rudberg	23/9	38	Sigtuna	vt	58	N
Birgit Eriksson	11/10	37	Örebro	vt	58	N
Tom Pauli	17/9	38	Sigtuna	vt	58	H
Ingrid Åberg	29/8	37	Nyköping	vt	58	H
Gunnar Olofsson	16/8	36	Strängnäs	vt	58	N
Jonas Åberg	29/11	38	Bromma	vt	58	M
Nils Arnö	28/1	37	Hedemora	vt	58	M
Margareta Rygård	26/6	38	Eskilstuna	vt	58	H
Per-Olof Kruse	7/4	32	Stockholm	vt	58	T
Karl-Gunnar Hellström	11/10	37	Eskilstuna	vt	58	N

2. Examinerade.

(Data avser 1957, om ej annat anges.)

<i>Praktisk-teologiska prov:</i>	7/6	Åsa Broberg			
10/5	Björn Sahlberg	Marianne Geffcken			
<i>Teologie kandidatexamen:</i>		Klas Haage			
20/9	Lars Lindberg	Ingrid Kasche			
<i>Juris kandidatexamen:</i>		Birger Sundström			
30/8	Rolf Lindqvist	Anna-Lisa Udding			
	Bengt Magnusson	8/7	Berit Wallgren		
18/12	Jan Hultgren	7/9	Kerstin Bäcklund		
31/1	1958 Ulla Fröding		Kerstin Friman		
<i>Medicine licentiatexamen:</i>			Bengt Karlsson		
2/9	Göran Andrén		Elisabeth Larson		
20/1	1958 Lennart Björkhagen	7/10	Sture Alfredson		
17/3	1958 Magnus Korsgren		Sylvia Boström		
<i>Medicine kandidatexamen:</i>			Lillemor Eriksson		
7/6	Yung-Woo Han		Gunhild Karle		
7/1	1958 Kerstin Boström		Kerstin Neijbert		
	Per-Åke Hofer		Bodil Rosengren		
	Karin Nordin	7/11	Lars Lindberg		
	Hans Renck		Birgitta Solén		
	Bo Åberg		Barbro Stensgård		
7/3	1958 Erik Fryk	7/12	William Öhrman		
<i>Filosofie licentiatexamen:</i>			7/1	1958 Marianne Berggren	
7/10	Staffan Bergsten			Kerstin Olding	
7/12	Mihkel Sihver	7/10	Ragnar Arell		
7/2	1958 Roland Otterbjörk	7/12	Inger Berglund		
	Erland Tenerz	7/1	1958 Gunnar Medin		
<i>Efterprövning i filosofisk ämbets-</i>				7/2	1958 Lennart Hartin
<i>examen:</i>					Lars Pierre
7/6	Gunborg Nilsson				Per Faxér
7/10	Lars Aneer	<i>Statsvetenskaplig-filosofisk</i>			<i>examen:</i>
	Östen Alvesjö	16/9			Olle Renck
7/11	Sven Fält	<i>Efterprövning i filosofie kandidat-</i>			<i>examen:</i>
7/12	Mihkel Sihver	7/5			Karl Henrik Eriksson
<i>Filosofisk ämbetsexamen:</i>		<i>Filosofie kandidatexamen:</i>			
7/5	Gunnar Axén	7/6			James Cavallie
	Sven Rydell				Margareta Nöjd
					Göran Sörhom

8/7 Gunnar Pettersson
 8/4 Per Faxér
 7/6 Sven Svennerstedt
 7/2 1958 Kerstin Carlstedt
 7/10 Johan Hilberth
 Kjell Johansson
 Armas Lappalainen
 7/11 Göran Ellqvist
 Lennart Jansson
 7/12 Ellen Hilberth
 Per Olof Olofsson
 7/1 1958 Eva Forss
 Meiry Gustavsson
 Lena Neuland

Särskilt tentamensbevis angående
 filosofisk ämbelsexamen (ad-
 junktskompetens):

7/10 Thyra Erikson

Till doktorer promoverades
 den 31 maj:

Sven Helander
 Karl Henrik Eriksson
 Maj-Britt Florin
 Birger Pejler

3. Avlidna.

Död	Inskr.	Född
3/3 1957 Anders Robert Larsson	1881 fd. rektor	30/6 1862
23/5 1957 Gunnar Henrik Andreas Helander	1892 fd. kontraktsprost	2/12 1873
30/5 1957 Ragnar Karl Gustaf Hagström	1904 fd. kontraktsprost	17/5 1885
23/7 1957 Carl Johan Rune Alison	1919 ingenjör	15/5 1897
20/7 1957 Bror August Hilmer Lundholm	1890 fd. distriktslantmätare	1/8 1872
28/7 1957 Tore Vilhelm Olof Strandberg	1914 justitieråd	14/2 1896
31/7 1957 Karl-Henry Fahlström	1924 direktör	31/1 1906
2/8 1957 Erik Axel Axelsson	1916 läroverksadjunkt	8/10 1897
12/9 1957 Karl Elis Jäderberg	1911 fd. provinsialläkare	6/8 1891
20/9 1957 Johan Gunnar Zetterberg	1899 fd. kontraktsprost	27/2 1879
26/9 1957 Ernst Albert Bergdahl	1909 läroverksadjunkt	4/7 1890
12/11 1957 Arent Wilhelm Silfversparre	1912 civilingenjör	13/1 1892
2/12 1957 Karl Sigfrid Johannes Nilsson	1904 fd. läroverksadjunkt	12/12 1884
15/1 1958 Knut Richard Garde	1909 fd. kontraktsprost	21/12 1888
23/1 1958 Henrik Gottfrid Folke Axman	1916 kontraktsprost	17/7 1892
29/1 1958 Helge Götrik Backlund	hdl 1925 professor emeritus	3/9 1878
6/2 1958 Anders Gunnar Larson	1941 fil. lic.	12/6 1922
15/2 1958 Per Axel Gunnar Brundin	1891 fd. domprost	18/12 1872
20/2 1958 Erik Vrang	1892 fd. chefredaktör	20/1 1870
28/3 1958 Johan Julius Hilding Linder	1905 fd. läroverksadjunkt	4/8 1887

Nationens ämbetsmän under läsåret 1957—1958.

<i>Inspektör:</i>	Professor Stig Claesson
<i>Förste kurator:</i>	Pol. mag. Lennart Bodström (ht 57) Jur. stud. Staffan Hansson
<i>Andre kurator:</i>	Jur. stud. Arvid Sanmark (ht 57) Fil. stud. Stig Westlund
<i>Tredje kurator:</i>	Jur. stud. Anders Bäcklund (ht 57)
<i>Bibliotekarie:</i>	Fil. stud. Göran Bergqvist (ht 57) Fil. stud. Per Olov Svedner
<i>Skattmästare:</i>	Bankdir. Ewert Jonsson
<i>Klubbmästare:</i>	Fil. stud. Jörgen Ahlinder (ht 57) Fil. stud. Orvar Starbäck
<i>Klubbmästarinna:</i>	Fil. stud. Kerstin Åberg
<i>Teaterdirektör:</i>	Med. stud. Bo Åberg
<i>Musikanförrare:</i>	Fil. stud. Gunnar Redelius (ht 57) Jur. stud. Anders Bäcklund
<i>Sånganförrare:</i>	Fil. stud. Hans Linder (ht 57) Fil. mag. Matts Essén
<i>Preparatförvaltare:</i>	Med. kand. Lars Montelin (ht 57) Med. stud. Göran Frithz
<i>Idrottsledare:</i>	Fil. stud. Bengt Nordberg (ht 57) Fil. stud. Nils-Göran Helgeson Fil. kand. Sylvia Boström (ht 57)
<i>Internationell sekr.:</i>	Fil. kand. Kerstin Carlstedt Fil. stud. Stig Bäckman
<i>Nationsfotograf:</i>	Jur. stud. Jan Mårtensson (ht 57)
<i>Krönikör:</i>	Fil. stud. Britt-Marie Mårtensson Fil. stud. Per Olov Svedner (ht 57)
<i>Arkivarie:</i>	Fil. stud. Olle Johansson
<i>Nationsnämnd:</i>	Jur. stud. Bo Nordenborg
<i>Förste Kurator (ordf.):</i>	Jur. stud. Arne Nilsson (ht 57)
<i>Andre Kurator:</i>	Fil. stud. Lars Wikström (till den
<i>Tredje Kurator (sekr.; till den 12/2 1958):</i>	12/2 1958) Med. kand. Jan Wälinder
<i>Klubbmästaren:</i>	Pol. stud. Per Giertz (till den 12/2
<i>Klubbmästarinnan (till den 12/2 1958):</i>	1958) Fil. kand. Tor Hultman
<i>Fil. mag. Sven Delblanc (till den 12/2 1958):</i>	Fil. stud. Jörgen Ahlinder (sekr.; vt 58)

Stipendienämnd:

Förste Kurator (ordf.)
 Andre Kurator
 Tredje Kurator (till den 12/2 1958)
 Fil. mag. Ragnar Nilsson (sekr. ht 57)
 Fil. stud. Lars Högberg (sekr. vt 58)
 Fil. mag. Erik Larsson
 Fil. stud. Bengt Jonsell
 Fil. mag. Lars Lindberg (ht 57)
 Fil. mag. Sven Fält
 Med. kand. Anna-Lisa Petersson
 Jur. stud. Staffan Hansson (ht 57)
 Fil. mag. Barbro Stensgård (ht 57)
 Jur. stud. Arvid Sanmark (vt 58)

Teol. stud. Anders Jeffner (vt 58)
 Fil. stud. Elsie Hultman (vt 58)

Förvaltningsdirektion:

Skattmästaren (ordf.)
 Andre Kurator (sekr. fr. o. m. den 12/2 1958)
 Tredje Kurator (sekr.; till den 12/2 1958)
 Fil. mag. Ingvar Folkesson
 Docent Lars Hellberg (ht 57)
 Stadsnotarie Ger Jalander
 Överläkare David Melchersson
 Akademikamrer Lars Mårdell
 Fil. mag. Bo Nyman
 Pol. mag. Lennart Bodström (vt 58)

Föreningar inom Nationen.**Hornboskapens Vänner:**

Docent Lars Hellberg (ordf.)
 Jur. stud. Bengt Magnusson (sekr. o. skattm.)
 Musikanförelaren
 Överläkare David Melchersson
 Fil. kand. Torgil Ringmar

Självhjälpsföreningen:

Docent Erik Rankka (ordf.)
 Fil. kand. Gunnar Westerlind (skattm.)

Sällskapet V. f. N.:

Pol. stud. Per Giertz (ordf.)
 Fil. stud. Bengt Jonsell (sekr.)
 Lektor Matts Essén (skattm.)

Föreningen Södermanlands-Nerikes Nations studentbostäder.**Stiftelsens styrelse:**

Nationens inspektor, professor Stig Claesson (ordf.),
 Nationens skattmästare, bankdirektör Ewert Jonson,
 Nationens förste kurator, jur. stud. Staffan Hansson,
 f. d. förste bibliotekarie Jonas L:son Samzelius, överläkare David Melchersson, akademikamrer Lars Mårdell, läroverksadjunkt Ingvar Folkesson,
 jur. stud. Bo Nordenborg, pol. mag. Lennart Bodström, fil. mag. Bo Nyman, fil. stud. Jörgen Ahlinder.

Stiftelsens arbetsutskott:

Hrr Claesson (ordf.), Jonson, Melchersson, Mårdell och Nyman.
 Sekreterare i styrelsen och arbetsutskottet: Jur. stud. Arvid Sanmark.

Utgående balanser i Nationens räkenskaper.**1. Skattmästarens huvudbok 31 aug. 1957.**

Tillgångar: På bankräkning 63.013:83; På postgiro 13.618:68; Obligationer och aktier 366.208:04; I fastigheter placerade fondmedel 373.957:66; I studielånefonden plac. fondmedel 48.000:—; Fastigheter: S:t Larsgat. 4 23.524:29; S:t Larsgat. 6 A 76.495:08; S:t Larsgat. 6 B 414.837:—; Kåbovägen 22 83.843:13; Rosendal 13 684.958:16; Hyresfordringar 832:78; Oreglerade kostnader för bottenplanerep. S:t Larsg. 6 B 4.000:—; 1952 års byggnadsinsamlings utlovade bidrag 95.750:—; Överstäderskans källskatt 26:—. Summa kronor 2.249.064:65.

Skulder: I fastigheterna plac. fondmedel 373.957:66; Inteckningslån 909.700:—; Reserverade pensionsmedel 9.000:—; Förskottshyror 8.136:47; Reservation för lönerreglering 1.000:—; Donationsrum 77.378:09; Nationsfonden 421.230:93; Stipendiefonden 447.755:09; Räntebalans 906:41. Summa kronor 2.249.064:65.

2. Studielånefondens huvudbok 31 aug. 1957.

Tillgångar: På bankräkning 64.564:74; Fordringar av låntagare: Borgenslån 146.489:—; Borgensfria lån 5.000:—; Statsgaranterade lån 1.000:—; Räntefordran 38:95. Summa kronor 217.092:69.

Skulder: Lån hos kreditgivare 183.000:—; Reserverade medel 34.092:69. Summa kronor 217.092:69.

3. Självhjälpsföreningens huvudbok 31 dec. 1957.

Tillgångar: Terminsavgifter 1.133:50; Ord. lån 13.875:—; Handlån 13.645:—; Handlåneräntor 1.857:99; Upl. Ensk. Bank AB 783:48; Studielånefonden 35.357:20; Räntefria borgenslån 18.855:—; Kassabehållning 449:98; Postgiro 4.292:83. Summa kronor 90.249:98.

Skulder: Grundfonden 21.560:27; Kom. Jonssons fond 49.834:71; Räntefria borgenslån 18.855:—. Summa kronor 90.249:98.

4. Andre kurators huvudbok 31 dec. 1957.

Tillgångar: Kontant 191:50; På bankräkning 23.055:34; På postgiro 338:10; Garantilån i Uppsala Studentkärs kreditkassa 3.593:55; Förskott t. handlånekassan 5.000:—; Inventarier under Andre

kurators vård 1:—; Inventarier under idrottsförmannens och teaterdirektörens vård 1:—; 1954 års sångböcker 2.414:—; Porträttkataloger 1:—; Kuratorsklubbor 1:—; Lager av Samzeliusmedaljer 1:—; Förteckning över landsmän 2:—; Utestående fordringar: Terminsavgifter 1.537: 85, Inskrivningsavgifter 30:—, Plikter 683:—, Fastighetsbidrag till T. K:s arvode 26:—, Telefon 2:—, Leg.-kort 90:—, Ränta från handlånekassan 200:—, Facklor 9:—, Summa kronor 37.177: 34.

S k u l d e r: Donationsfonder: Nationsmatrikelfonden 2.263: 68; Fanfonden 383: 78; Nationshistoriefonden 6.686: 77; Porträttfonden 59: 79; Pianofonden 564: 92; Fackeltågsfonden 1.030: 76; Kassareserver: Arvodens och löners konto 580: 99; Fonderade medel å inventariekontot 1.919: 06; Fonderade medel å trycknings- och exp.-kostnaders konto 1.700:—; Fonderade medel å spex och kamratmötenes konto 41: 38; Internationella kassan 2.653: 65; Hembygds-kassan 512: 30; Preparatkassan 398: 24; Musikkassan 212: 52; Honorariekassan 1.183: 50; Bibliotekskassan 4.782: 23; Flyktningstudentkassan 258: 29; Reservkassan 10.445: 48; Nationskassan 1.500:—. Summa kronor 37.177: 34.

5. Tredje kurators huvudbok för handlånekassan 31 dec. 1957.

Tillgångar: Kassa 8: 02; Bank 30: 97; Postgiro 17: 29; Utestående handlån 8.320:—; Utestående räntefordran 137: 85. Summa kronor 8.514: 13.

S k u l d e r: Nationskassan 5.000:—; Ränteskuld 200:—; Handlånekassans kapital 3.314: 13. Summa kronor 8.514: 13.

In memoriam.

Anders Larsson

Anders Larsson. När höstterminen 1937 började vid Karolinska läroverket i Örebro kom en lång och gänglig yngling fram till mig, räckte handen och sade: »Jag heter Anders Larson, vi kommer att bli klasskamrater». Vi blev inte bara klasskamrater genom läroverket, vi blev också studiekamrater i fortsättningen och knöts än närmare, när vi efter studentexamen 1941 skulle börja våra studier vid Uppsala universitet, tillhöra samma nation, studera humaniora och bo på samma studenthem. På Waldenströmska studenthemmet kom vännen Anders' gos-selynne att slå ut i blom och genom en serie av practical jokes och idrottsliga initiativ kom friska fläktar att blåsa över detta frikyrkliga hem. Han blev dess idrottsförman, startade orienterings- och bordtennistävlingar och upptäckte snart stadens omgivningar. Genom Anders kom vi att göra många utfärder, ej blott till Vårdsätra och stadens andra nejder utan också till Norredatorp och Kvarnbo. Anders studentikosa lynne var i sitt esse i kottieriet »Värmland-Närke», i vilket han tog livligt del, sjöng gluntar, utförde lyckade imitationer, skrev spex m. m.

För allt detta glömdes ej studierna och när han våren 47 tog sin fil. mag. i historia, statskunskap och geografi, hade han även kompletterat med ekonomisk historia för Eli Heckscher i Stockholm. Anders kom tidigt att medverka som bidragsgivare till flera minnesskrifter. Sålunda skildrade han i verket om Svenljunga köping dess historia under 1600-talet, likaså i boken om Västerfärnebo socken samt strax före sitt fränfälle i minnesskriften över Upplands regemente, förutom uppsatser i Scandia, recensioner i Upsala Nya etc. Våren 54 var han klar med licentiatexamen i historia och fortsatte sedan med en gradualavhandling om Pechlinska sammansvärjningen mot Gustaf III, förberedd genom grundliga arkivforskningar i svenska och utländska arkiv, och stod vid sitt fränfälle inför disputation denna vår, mänskligt att döma. Hans klara, något kyliga intellekt och lätthet att bena upp invecklade problem visade honom som den sanne humanisten och kritiske källforskaren. Vid sidan av sina studier var Anders Larson timlärare vid Magdeburg, Fjellstedtska och Flygkadettskolan. I nationen var han en period medlem av betygs- och stipendienämnden, inom Förbundet för kristen humanism var han revisor. Hjälpsam mot sina kolleger — varom många avtackningar i historiska avhandlingar vittna — sportsman och naturentusiast såg han på dödsbädden fram mot sommarens ljuvlighet och ville att våra båda familjer skulle få tillbringa den på Rådmansö i det fagra Roslagen. Det kändes vemodsfyllt att stå vid Anders' bår en februaridag, medan solen sken och tänka på den mer än 20-åriga kamratskap som lyktats genom en tragisk sjukdom vid endast 35 års ålder. »Snabbt jagar stormen våra år, som skyar över hav». Hav tack för vad Du varit!

Börje Teijler

Ragnar Karl Gustaf Hagström, född i Kärnbo den 17/5 1885, död i Gillberga den 30/5 1957. Prästvigd 1909 hade Hagström sin första förordnanden som pastoratsadjunkt i Katrineholm och Nacka, blev 1919 komminister i Eskilstuna, 1924 kyrkoherde i Gillberga och Lista, 1935 tillika kontraktsprost i Västerrekarne kontrakt till emeritiålderns inträde. H. t. 1904—v. t. 1909 tillbringade han i Uppsala som student av Södermanlands-Nerikes nation. Några år tidigare hade hans far, kyrkoherden och herdaminnesförfattaren Klas Alfred Hagström, avlidit. Ragnar var äldst i syskonskaran och forcerade sina studier för att fortast möjligt bli mor och syskon till hjälp. Gymnasiets högsta klass överhoppades och teol. fil.-examen togs på två terminer. Någon **liber studiosus** blev han knappast med ett sådant tryck över sig. Bristen på

arbetare i kyrkan var ett problem, till vars lösning han sökte bidra på sitt personliga sätt. Flera unga fick stöd och hjälp att gå studievägen och bli präster. Han väckte deras intresse, skaffade ekonomiska bidrag, lät dem bo i sitt hem under ferierna. Unga prästkandidater kom sommar efter sommar till Gillberga för att leva med i församlingens liv och predika i kyrkorna. Ragnar Hagström var en utomordentlig illustration av den Kantska pliktetiken. Samvetsgrannhet präglade hans beslut och handläggning. Men han kunde också vara smittande glad, helst i kretsen av ungdom, som han gärna samlade omkring sig. Ett medfött drag av svärmod gav stark tyngd åt en eruptiv, komplexartad personlighet. Som präst var han en gärna hörd predikare. Alla hade en känsla av att han hade ett ärende att framföra. Klar och överskådlig var hans uppläggning, framförandet kraftigt och trosvisst. Han talade icke för att det skulle talas. Han ville något, vinna och övertyga människor, så att de med Guds hjälp skulle kunna leva som Hans »lyckliga och lydiga barn». Sista gången han framträdde inför stiftets kyrkfolk, talade han över ämnet »Offersinne». Ragnar Hagström drog sig aldrig för personliga offer, han gav sitt liv i sin gärning. Och det är vemodigt att tänka på, att ramen är tom eller omsluter allenast en blek minnesbild. Dock har det trogna arbetet icke varit förgäves. »Verket är icke färdigt ens när du hembud får. Saligt ur natten dagas evigt gudstjänst-år.»

Erik Esking

Ingenjören **Rune Alison** avled den 23 juli 1957 i en ålder av nyss fyllda 60 år i sin födelsestad Torshälla. Efter studier vid läroverket i Eskilstuna och Västerås avlade han höstterminen 1918 studentexamen vid Upsala h. allm. läroverk. Vårterminen 1919 skrev han in sig vid Upsala universitet och samtidigt i Södermanlands-Nerikes nation. Åren 1922—1926 fullföljde han studierna vid Tekniska högskolan i Stockholm. Vid Faderns bortgång 1927 övertog han ledningen av Torshälla Sägbladsfabrik i hemstaden. Livligt intresserad av kommunala spörsmål kom Rune Alison redan 1931 in i stadsfullmäktige, vilken församling han tillhörde i 20 år. Samtidigt var han också ledamot av ett flertal av stadens styrelser och nämnder. I ekonomiskt avseende oberoende kunde han ägna tid och krafter åt sina kommunala uppdrag och förskaffade sig därigenom ett icke obetydligt kunnande i dylika ämnen. I den dominerande frågan under 1930-talet, nämligen stadens eventuella införlivning med Eskilstuna, uppträdde han som energisk försvarare av stadens urgamla självständighet. Som ordförande i drätsel-

kammaren under en besvärlig depressionsperiod slog han målmedvetet vakt om stadens kassa. Hans sista levnadsår fördunklades av tilltagande ohälsa, men hans minnesbilder från studentåren stodo alltid i ett klart skimmer.

Tord Hellberg

»Bland de många äldre landsmän, som deltago i förra vårens kamratmöte, var även **Karl-Henry Fahlström**. Ingen som såg honom glädjas i vännernas krets, kunde ana, att han redan då bar på den snabbt och obevekligt tärande sjukdomen. Tre månader senare var han död.

Född i Örebro 1906 och student där 1924, kom han på hösten samma år till det glada 20-talets Uppsala, där han dock visste att rätt dela sin tid mellan studier och studentliv. De förra ledde därför redan 1929 till jur. kand.-examen. Efter tingssittning i Uddevalla och en kortare visit i Svea hovrätt tjänstgjorde han i arbetslöshetskommittén men övergick 1934 till Svenska Bryggareföreningen som dess sekreterare. 1938 blev han föreningens verkställande direktör. De, som på nära håll följt hans arbete inom bryggerinäringen, ha omvittnat, att han på detta område tack vare energi, klart huvud och god organisationsförmåga gjort en mycket värdefull insats.

Karl-Henry Fahlström hade en stark plikt känsla och arbetade hårt och målmedvetet livet igenom. Till sin natur var han en realiteternas människa. Nyktert och sakligt såg han på sig själv och andra. Miss-tänksam mot de stora orden, var han förtegen om sitt innersta och förde icke sina känslor till togs. På äktheten i hans vänskap var likväl icke att ta fel. Ärlighet och trofasthet kännetecknade honom och såvisst som en människa till sist verkar mindre genom ord och åthävor än genom sitt väsens art, skall han leva länge i sina vänners minne.»

Hakon Tydén

Adjunkten vid Linköpings läroverk **Erik Axelson** avled den 2 augusti 1957. Han var född i Nyköping 1897. Efter studentexamen vid hemstads läroverk 1916 inskrevs han på hösten samma år vid Uppsala universitet och Södermanlands-Nerikes nation. Han avlade filosofie kandidatexamen 1919 och filosofisk ämbetsexamen 1922. Sistnämnda år var han nationens 2:e kurator. Han återbördades därpå till sin födelsestad, vid vars läroverk han tjänstgjorde som extralärare, tills han hösttermi-

nen 1929 tillträdde den adjunktur i modersmålet, historia och geografi vid Linköpings läroverk, som han alltjämt innehade vid sin bortgång.

I nära trettio år kom Erik Axelson alltså att ägna sina krafter åt undervisningen vid en och samma skola. Hans lärargärning kännetecknades av verklig glädje i och entusiasm för arbetet. En lång rad av lärjungegenerationer i Linköping fick åtnjuta hans effektiva och starkt personligt färgade undervisning. Efter hans plötsliga bortgång vittnade många av hans f. d. elever om vilken inspirerande lärare han varit. Han hade en sällsynt förmåga att hos sina elever väcka arbetslust och intresse för sina ämnen, varför hans undervisning också gav mycket goda resultat i examina. Särskilt intresserade han sig för geografiundervisningen, som han kunde göra sällsynt levande tack vare sina många och långa utrikesresor.

Elevernas uppskattning av honom som lärare berodde inte minst på den förståelse och det personliga intresse, som han hyste för dem och deras skolarbete. Många av dem kunna vittna om vad uppmuntran och vänlighet från den avhållne »morbror Acke», som han helst ville kallas, betytt för dem som sporre till nya ansträngningar, när det tog emot i skolarbetet. Flitiga elever, som hade svårigheter att följa med, var han alltid beredd att hjälpa under sin fritid, särskilt om de hade det ekonomiskt svårt. Han ville vara sina elevers faderlige vän, och han åtnjöt också bland dem en uppskattning och ett förtroende som få lärare.

I kretsen av sina kolleger var han en markant personlighet, uppburen för sitt öppna och vänsälla väsen och sin ljusa syn på tillvaron. Vid sitt läroverk och dess traditioner var han varmt fästad, och han värnade starkt om dessa. Hans stora intresse för och kännedom om elevernas personliga förhållanden var ofta en god hjälp i kollegiets arbete. Hans vänskap var fast, redlig och hjärtevinnande. Hans vänner erforo starkt, att hans väsen rymde mycket av innerlighet, värme och vekhet. Han var alltid redobogen att hjälpa och uppmuntra. Jordfästningen ägde rum en solig augustidag på Nyköpings nya kyrkogård, där han nu vilar vid sidan av sina föräldrar. Han var ogift.

Olof Norman

Ernst Albert Bergdahl var född i Vikers förs. Örebro län den 4/7 1890. Tog studentex. i Örebro 1909. Nationen tillhörde han till 1913, då han blev fil. mag. med språk som huvudämnen. Kom till Orsa där han blev ämneslärare i tyska och engelska 1917. Har företagit åtskilliga utlandsresor för språkstudier. Han dog 26/9 1957.

Carl Elis Jäderberg var född i Guldsmedshyttan den 6/8 1891 och tog studentexamen i Örebro 1910. Han studerade i Uppsala till 1917, då han tog med. kand. Deltog gärna i nationslivet, var bl. a. preparatförvaltare ht 1913—vt 1914. Med. lic. blev han i Stockholm 1922. Efter tjänstgöring på olika håll i Norrland och Småland blev han 1942 provinsialläkare i Alingsås, där han dog den 12/9 1957.

Karl Sigfrid Johannes Nilsson, född i St. Mellösa den 12 dec. 1884, blev student i Örebro 1904. Tillhörde nationen i 5 år. Blev 1912 adjunkt i Linköping och 1920 i matematik och fysik vid Östermalms läroverk i Stockholm. Död 2/12 1957.

Arent Vilhelm Silfversparre, född i Bofors den 13 januari 1892 och son till överingenjören därstädes Arent Silfversparre och dennes maka Wiwi Widebeck, avled i Stockholm år 1957. Silfversparre avlade studentexamen i Örebro år 1912, fil. kand.-examen i Upsala år 1915 och utexaminerades från Tekniska högskolan år 1918. Efter några års tjänstgöring såsom kemist hos Stockholms Superfosfat ab. erhöll Silfversparre anställning hos Tobaksmonopolets kontrollaboratorium, vars chef han var under åren 1930—1957. En originell och särpräglad person med många intressen utanför sitt arbete som kemist ägnade Silfversparre under många år all sin fritid åt botaniska studier och då särskilt åt mossor och alger. Resultaten därav har han redovisat i olika facktidskrifter. Hans namn fortlever i en av honom upptäckt kiselalg, som efter honom fått sitt artnamn. Silfversparres skaplynn medförde, att han ägde få närmare vänner, men även att de, som ägde förmånen av hans vänskap, förstodo att uppskatta såväl denna som hans arbetsförmåga och gedigna egenskaper.

Ingemar Widebeck

Henrik Gottfrid Folke Axman var född i Axberg den 17 juli 1892. Efter hemförsamlingen tog han sitt familjenamn. Student som privatist vid Norra Latin tillhörde han nationen åren 1916—1921. Utnämnd komminister i Kvistbro 1923 blev han inte långvarig där. Samma dag han inträdespredikade i Kvistbro valdes han nämligen till kyrkoherde i

Trosa landsförsamling (nuv. Trosa—Vagnhärads) där han kom att stanna desto längre, eller till sin död den 23 januari 1958. Under sin uppsalatid tillhörde han det ofvandahlska matlaget. Ett av tornen på Södermanlands-Nerikes nation var en tid hans hemvist. Där samlades man gärna på kvällarna kring hans trebenta kaffepanna och hade det gemytligt. Stillsam, mycket stillsam var hans umgängelse, där han, agerande värd bland bjudna och objudna gäster, gick omkring och trivdes med ett halvt roat, halvt vemodigt leende på läpparna. I sitt pastorat kom han att utföra en 35-årig, av försynt ödmjukhet och samvetsgrann plikttrohet präglad gärning. Konsthistoriskt intresserad lyckades han under sin ämbets tid genomföra förnämliga restaureringar av pastoratets kyrkor. Sina församlingsbors och sina ämbetsbröders förtroende ägde han. Praepositus blev han i Daga kontrakt. Prosten Henrik Axmans eftermäle är samstämmigt bland äldre och yngre vänner: en rätt israelit, i vilken icke fanns något svek.

Martin Zetterquist

Med åttioåttioåringen **Erik P. Vrang** bortgick den 20/2 1958 en färgstark och dynamisk personlighet, som ända till kvällen före den natt, som skänkte honom den eviga ron, levde med i nuet. Mina personliga minnen av Erik P. omsluter endast de nio sista åren av hans liv, och jag var alltid lika förbluffad över hans vitalitet och rika fonder av kunskaper och minnen från livets mest skilda områden. Jag tror mig för landsmännen kunna karakterisera honom bäst, om jag säger, att han i mångt och mycket var Rutger Sernanders själsfrände och vederlike. Han torde ha varit landets äldste verksamme publicist och så sent som några dagar före hans bortgång återfanns i Falköpings Tidning, som är hans bestående livsverk, en dagsaktuell artikel av hans penna. Vid stadsfullmäktiges sammanträde den 25/8 hyllades hans minne av ordf. David Johansson, som bl. a. yttrade följande: »Vår stad har fått sorg. Erik P. Vrang har efter ett långt och verksam liv gått över gränsen till det stora okända. Med honom försvann den siste och främste av de män, som från seklets början och några årtionden framåt gav form och gestalt åt Falköpings kommunala liv. Hans minne skall leva i dessa bygder».

Erik P. räckte ej blott till att bygga upp en tidning och delta i kommunala och samhällsliga värv av de mest skilda slag utan han var även en växtkännare med internationellt anseende och två lavararter komma ständigt att minna om honom i den botaniska världen. Erik P. förlorade aldrig kontakten med sin bergslagsbygd och han var en in-

tresserad och initiativrik medlem av Sällskapet Örebro-Karolinarna. Vår Nation tillhörde han 1892—1894.

Rune Wikström

Hilding Linder var en närkesson. Född i Asker den 4/8 1887 tog han studentexamen i Örebro 1905, studerade i Uppsala och prästvigdes för Strängnäs stift 1911. Blev läroverksadjunkt vid Kristianstads läroverk 1919, där han ock under åtta års tid var regementspastor. Hans huvudsakliga verksamhet blev dock förlagd till Uppsala. Han tjänstgjorde som adjunkt vid läroverket från 1931 till 1955, då han pensionerades. Han dog den 28 mars 1958.

En kollega säger om honom, att han högt aktade lärarens kall och att han trivdes såväl bland eleverna som kollegerna. »Som kamrat visade han alltid takt och hänsyn, och han vårdade vänskapen med värmande omtanke och personligt intresse. Om sig själv ordade han föga men när han gjorde så, skedde det med ödmjukhet och den behärskning, som i allt präglade hans vänskap.

Den, som kom Hilding Linder nära, bevarar minnet av en människa, som tänkte ringa om sig själv och stort om uppgiften och dess ansvar. Han var trogen i sin gärning och trofast i sin vänskap.»

M. Essén

Den 29 januari avled i Uppsala professor emeritus **Helge Backlund**. Han var född i Dorpat den 3 september 1878 som son till den kände astronomen Oscar Backlund. Efter skolgång i Strängnäs och universitetsstudier i S:t Petersburg och Wien var han under åren 1908—1918 verksam vid Vetenskapsakademiens i S:t Petersburg geologiska museum, från 1912 som chefskustos. Efter att som flykting ha lämnat Ryssland vid revolutionen kallades Backlund som första innehavare till professuren i geologi och mineralogi vid Åbo Akademi, vilken tjänst han innehade till 1924. Detta år tillträdde han professuren i geologi med petrografi och mineralogi vid Uppsala universitet. Emeritus blev han 1943. Dessa kortfattade data ge emellertid endast huvudskedena i Backlunds sällsynt verksamhetsfyllda och händelserika levnad. Många år av sitt liv tillbringade han på strapatsrika och många gånger äventyrliga forskningsexpeditioner inom olika delar av världen, Sibirien och Mongoliet, Syd- och Mellanamerika, Spetsbergen, Östgrönland och Island.

Prof. Helge Backlund

Här är icke platsen att närmare redogöra för Backlunds vetenskapliga insatser. Det bör dock nämnas, att han i sin forskning framförallt ägnade sig åt den centrala frågan om sambandet mellan vulkanism och bergskedjebildning. På grundval av sina vidsträckta erfarenheter från yngre bergskedjor kunde han visa, att vårt svenska urberg uppbygges av rotzonerna till flera mycket gamla bergskedjor, och att de granitiska bergarter som däri spela så stor roll uppkommit genom omvandling av sedimentära och ytvulkaniska bergarter. Han tog härvid upp och förde vidare, delvis omstöpta och bättre underbyggda, de idéer som tidigare framlagts av den s. k. franska skolan och av finländaren J. J. Sederholm. Backlund hade tillfredsställelsen att under de två sista decennierna av sitt liv se den uppfattning för vilken han stred alltmånga accepteras och tillämpas världen över. Synliga bevis på internationell uppskattning utgöra bl. a. hedersdoktorat vid Wiens universitet 1940 och Deutsche Geologische Vereinigungs förnämliga utmärkelse, Steinmann-medaljen, 1943.

Så vitt jag vet, var Backlunds kontakt med nationen aldrig särskilt livlig. Endast några av de äldre landsmännen torde numera minnas honom från tidigare år.

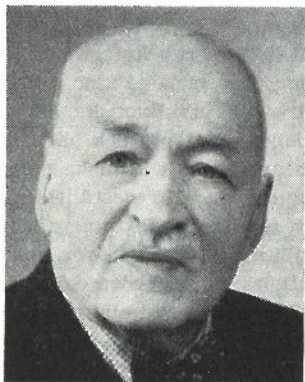
Desto mer levande står han emellertid för den lilla krets av lärjungar som under årens lopp samlades kring honom på gamla Kuggis. Backlunds starka sida var ej undervisningen på lågstadiet; han förutsatte där ofta alltför mycket i förväg bekant. Som föreläsare och handledare vid mera avancerade studier var han däremot sällsynt väl skickad. Hans stora fälterfarenhet och iderikedom, enorma beläsenhet och enastående minne i förening med förmåga till skarpa iakttagelser och

djärva kombinationer gjorde honom till en inspirerande, men samtidigt fordrande lärare och chef. Hans framställningssätt och ordval voro ofta drastiska och originella och bidrogo till att ge hans undervisning en särskild charm.

Sina elever och deras vetenskapliga problem följde han trots tilltagande ohälsa med största intresse även under sin emeritustid. Sin egen vetenskapliga verksamhet fortsatte han så länge krafterna stodo honom bi. In i det sista sysslade hans tankar med geologien och dess utövare, vänner som antagonister. Det känns tomt och vemodigt att ej längre som förr kunna söka upp honom efter fältarbetsårsongens slut och redogöra för och få synpunkter på aktuella problem.

När Backlund av sina vänner då och då tillrättades att vila sig, var svaret ofta: »I graven får jag ro». Till ro har han nu kommit. Må han vila i frid efter sitt sällsynt rika, stora och gedigna livsverk.

Bengt Collini

F. d. rektor Robert Larsson.

Anders Robert Larsson föddes i Knista den 30/6 1862. Blev student i Örebro 1881, fil. kand. 1885, fil. lic. 1890 och disputerade 1891 på Södermannalagens språk. I: Ljudlära. Blev lektor i modersmål och tyska i Skara den 23/12 1903 och rektor från ht 1906. Dog 3/5 1957. Har som medarbetare i unders. av Södermans och Närkes folkspråk anställt dialektforskningar i Närke.

Utgivit. Om det nyfunna fragmentet av Södermannalagen (Arkiv f. nord. filologi XIII, 1895).

Robert Larsson levde så länge att han hann bli mycket av en legend. På studentjubileer och djäknefester blev det tradition att berätta något om »Plätten» — varför han kallades det hörde jag aldrig någon förklaring till. Man skickade spontant hyllningstelegram till gamle rektorn och man fick alltid vänliga svar. »Plätten» var en kär institution för generationer skaragymnasister och när man läste om hans bortgång i tidningen kände man att en epok slutat. Kanske associerade en och annan till den berömda Mr Chips.

Ändå var »Plätten» aldrig så där hejapopulär. Rektorer av hans karaktär och kaliber behöll ett slags stilfull distans. Från småklasserna minns jag hur rektor på måndagsmornarna gick klassrond: syndare som fått en anmärkning i klassboken skulle då stånda till svars. Dörren öppnades och rektors röst lät farligt distinkt: Får jag tala med Nilson! Nilson traskade moloken ut, vår lätt sadistiske klassföreståndare manade: Absolut tyst i klassen, vi ska höra när örfilen smäller! Och örfilen small. Och Nilson återvände rödare än förut om nunan till sin bänk. Det var disciplin och »Plätten» gjorde bara sin plikt.

Så kom rektor och inkasserade terminsavgiften. Han hade en massa tior i en brun pappkartong, som placerades på katedern. I tur och bokstavsordning levererade man sin resp. skärv. Du tittar så avundsjukt på mej, gosse, kunde rektorn säga. Tror du att jag själv får alla pengarna?!

»Plätten» hade en torr humor, han var »snäll» och orubbligt rättvis och han blev en uppskattad rektor. Som bibliotekarie i den litterära skolföreningen »Idun» fick jag mer personlig beröring med rektorn. Han skulle granska våra förslag till nyinköp av böcker. Dostojevskij, sade rektorn och sög på namnet medan det glimtade till bakom pängsnén, vilka finsmakare ni ändå är — men är det inte en ganska tråkig författare?!

Rektorn hade en bestämd uppfattning om omoralisk teater, farliga pjäser var strängeligen förbjudna för skolungdom. Frestelsen att se en fars av den i vår upsalaaktuelle Feydeau blev således övermäktig: rektorsförbudet gjorde den verkligt åtråvärd. Efter föreställningen hade en kamrat och jag oturen att springa rakt på rektorn, som just då råkade komma förbi teatern eller kanske hade han vaktat utanför. Alltnog: dan därpå blev vi båda nerkallade till rektors ämbetsrum. Trots uppsträckningen vågade jag mig på en gymnasial invändning: Men, rektorn, inte var pjäsen så farlig — åtminstone tyckte jag inte det . . . Rektorn glodde barskt på mig men så kom ett försoningens leende. Du tyckte inte det, du! Ge er iväg . . .

Ett par år efter min studentexamen gästade »Plätten» vår nation, den vestrogothiska, där han var hedersledamot som gammal fin skara- rektor och blev mycket populär för de »utbölings»-tal han höll, torroliga och djupt lokalpatriotiskt kända. Kollektivt lade han bort titlarna med nationen och recentiorerna ropade: »Plätten, skäll!» Vid ett punschglas sade han till mig på sitt oeffterhärmliga sätt: Jag hör att du skriver om teater — du fick således ditt straff till slut, för den där sängkammarpjäsen . . . Det glimtade till bakom pängsnén, när jag tryckte hans hand.

Sådan var gamle rektorn.

T. E.

Prosten **Gunnar Helander**, som avled i Vänersborg den 25 maj 1957, efterlämnar minnet av en i vida kretsar uppburen präst och en i flera avseenden originell personlighet.

Gunnar Helander föddes i Stora Mellösa den 2 december 1873 och var alltså vid sin bortgång åttiotre år. Föräldrarna var kyrkoherden Pehr Helander, senare kyrkoherde i Falköping, och Tekla Helleday. Sina skolestudier bedrev han i Örebro, varefter han 1892 som student inskrevs i Uppsala, där han var medlem av Södermanlands-Nerikes nation.

I Uppsala avlade Helander de för prästkallet vanliga examina och prästvigdes 1900. Därpå tjänstgjorde han först som sjömanspräst i Dunkerque, Calais och Boulogne. Under tio år var han därefter pastor i Svenska Viktorieförsamlingen i Berlin och nedlade där ett förtjänstfullt arbete. När kyrkoherdebefattningen i Vänersborg 1912 blev ledig, kallades han som fjärde provpredikant till denna tjänst, och tjänstgjorde sedan som kyrkoherde i Vänersborg till sin avgång som emeritus.

Helander kom alltså att fördela sin prästgärning, som närmast kan karakteriseras som lågkyrklig, mellan utlandet och hemmaförsamlingen. Hans styrka som präst låg säkerligen främst i förkunnelsen, som var originell, realistisk och medryckande. Utmärkande för hans förkunnelse var framför allt rika bilder, vittnande om stor fyndighet, som fick belysa framställningen. Samtidigt präglades hans predikan om djup personlig fromhet, som gjorde starkt intryck. Därför blev han också en gärna hörd predikant både i sin egen församling och på andra platser. Ännu in i sena ålderdomen arbetade han med en samling betraktelser, bilder till evangelietexterna, ett arbete som torde komma att utgivas postumt.

Till bilden av Gunnar Helander hör också hans utpräglade musikaliska begåvning. Han hade en vacker sångröst och trakterade med vir-

tuositet flera instrument, förutom orgel och piano t. ex. violoncell. Även som tonsättare gjorde han en insats inte minst på gamla dagar. En del av hans tonskapelser har utkommit av trycket. Sålunda sammanställde han och komponerade delvis själv en samling s. k. julspele med bibliskt innehåll. Dessa har uppförts på skilda håll och säkerligen varit till uppbyggelse och glädje.

Till sin läggning var Gunnar Helander vad man plägar kalla »natursnäll». Han hade en ljus och hoppfull livssyn och sörjde inte för morgondagen. Livet igenom ända in i ålderdomen behöll han ett äkta gosselynn. Han var friluftsmänniska, äkte gärna skidor och var en duk-tig seglare. Från sitt sommarställe på Västkusten färdades han vida omkring i sin segelbåt. När man såg honom med hans kämpagestalt, hans gråsprängda, med tiden vita skägg och sydvästen på nacken, tyckte man sig känna igen den borne skepparen. När han under de senaste åren inte längre var så rörlig, blev han därför inte överksam. Bl. a. sysslade han flitigt med träslöjd.

Under hela sjutton år var Gunnar Helander och jag ämbetsbröder i Vänersborg. Vårt samarbete var idealiskt, och vi hann att få många både allvarliga och glada minnen gemensamt. Visst är, att många med mig än i dag med tacksamhet minns Gunnar Helanders personlighet och gärning.

Yngve Rudberg

Den 28 juli 1957 avled justitierådet **Tore Strandberg** i en ålder av 61 år. Efter avlagd juris kandidatexamen valde Tore Strandberg domarbanan, och han blev, sedan han fullgjort sedvanlig tingstjänstgöring, assessor i Svea hovrätt 1927 och hovrättsråd i denna hovrätt 1935 samt revisionssekreterare 1936. Redan 1931 togs Tore Strandberg i anspråk för lagstiftningsuppdrag på processrättens område, till en början såsom sekreterare hos processakkunniga och sedermera i samma syssla och såsom ledamot i processlagberedningen till 1942, då han utnämndes till ledamot av Högsta domstolen. I anslutning till domarämbetet var Tore Strandberg 1943—1955 medutgivare av Nytt Juridiskt Arkiv för rättsvärdens betydelsefulla avdelning I (rättsfallssamlingen).

Inom dessa snabbt uppdragna konturer till ett livsverk rymmes en gedigen och mycket erkänd ämbetsmannagärning, fördelad mellan rättsskipning och lagstiftning. Det kan utan överdrift sägas att personliga egenskaper gjorde Tore Strandberg förutbestämd för de viktiga uppgifter som kommo på hans lott: ett genomträngande intellekt, ett välbalanserat omdöme och en stark rättfärdighetslidelse, allt parat

Justitierådet Tore Strandberg.

med djupa insikter i juridiska ämnen och en fördomsfri utblick över skilda fält av samhällslivet. Arbetskamraterna i Högsta domstolen — till vilka den som skriver dessa minnesord kunde räkna sig under en följd av år — hyste för Tore Strandberg respekt och tillit i rikt mått, och de värderade ej minst den med grundlighet förenade samvetsgrannhet som präglade ämbetsutövningen. Samarbetet med Tore Strandberg blev på grund av hans vänsälla och flärdfria väsen lätt och angenämt.

Under studentåren deltog Tore Strandberg såsom god kamrat i nationslivet, och jämnåriga landsmän erinra sig säkerligen det stora intresse som han ägnade åt förarbetena till den nya nationsstadgan.

Harry Guldberg

Gunnar Zetterberg var sörmlänning ehuru hans livsverk mest kom att knytas till Närke. Han hörde således i eminent grad till sörmland-närkingarna. Född år 1879 i Strängnäs landsförsamling tog han sin studentexamen vid Strängnäs läroverk och inskrevs vid Uppsala universitet 1899, där han avlade sin teol. kand. 1904. Följande år prästvigdes han för Strängnäs stift och fick sitt första missiv i Frustuna, sedan kom han till grannförsamlingen Vårdinge där han hämtade sin brud. Det egna hemmet kom dock att grundas i Hidinge komministergård i Närke, där snart en stor barnskara växte upp. År 1921 tillträdde han kyrkoherdetjänsten i Snavlunda, som han förblev trogen intill pensionsåldern 1952. Till kontraktsprost i Kumla kontrakt utnämndes han 1937. Som pensionär återvände han till sitt kära Södermanland

och fann en trivsam tillflyktsort i Stålboga vid Eklängens strand. Den 18 september 1957 slutade han sina dagar.

Gunnar Zetterberg var en av dessa präster, för vilka arbetet i kyrkan innefattade såväl andlig som lekamlig vård av den anförtrödda hjorden. Nitisk själsörjare gjorde han täta besök både i Kilsbergens och Tivedens torpstugor, där han och hans maka voro välsedda gäster. Men hans ambition och krafter förslogo också till betydande insatser i socknarnas kommunala liv. Det lönar sig knappast att nämna några särskilda kommunala uppdrag, han var engagerad i det mesta. Med god ordning och blick för det praktiska förvaltade han både ecklesiastika och borgerliga angelägenheter. Som predikant förenade han på ett lyckligt sätt fast kyrklighet med innerlig pietism.

Utåt var Gunnar Zetterberg kanske mest känd för sitt starka och aktiva naturintresse. Han var sedan tidiga år van att ströva i skog och mark, där allt levande fängslade honom, från det blygaste blomster till markens högvilt. Kanske dock fåglarna voro hans bästa vänner, han var en mästare i att särskilja deras olika läten, och han glädde sig varje vår storligen åt var ny stämman i naturens glada orkester. Det var en upplevelse att någon gång få följa honom på strövtåg i Snavlunda skogsmarker.

Som familjefar och vän var han fast och god. Av de sina liksom av många bland sina församlingsbor och forna konfirmander var han högt älskad.

Erik Broberg

Den 15 januari 1958 avled förre kontraktsprosten, kyrkoherden emeritus **Knut Garde**.

Knut Garde var till bördan stockholmare, född i Maria församling, och avlade studentexamen vid Södra latinläroverket. Det var emellertid självklart för honom, att han skulle skriva in sig i Södermanlands-Nerikes Nation. Han deltog flitigt i nationslivet och som äkta sörmlänning kände han sig hela sin levnad. Prästvigd för Strängnäs stift i december 1916 började han sin prästerliga bana i detta stift men innehade sedan under c:a ett år förordnande i Kungsholms församling. Så stockholmspojke han än var trivdes han ej i storstaden utan sökte sig snart därifrån och hamnade såsom komminister i den lilla Barva församling mellan Strängnäs och Eskilstuna 1919. Där vistades han tills han 1922 tillträdde den ena komministertjänsten i dåvarande Södertälje, Västertälje, Östertälje och Tveta församlingars pastorat. Detta pastorat tjänade han sedan troget, från 1939 såsom kyrkoherde,

till sin avgång såsom emeritus den 30 september 1956. Redan år 1935 hade han utnämnts till kontraktsprost i Södertälje kontrakt, en icke så vanlig befordran för en komminister.

Knut Garde bars av stark entusiasm och en ljus livssyn. Han var rik på initiativ, som lämnat talrika spår i de församlingar där han verkat, såsom exempel må nämnas restaureringen av Tveta lilla förnämliga medeltidskyrka och uppförandet av Södertälje krematorium.

Hans förhållande till församlingsborna var det bästa. Genom sitt glada och lätta lynne och sin såväl andliga som materiella generositet vann han deras tillgivenhet. Han har tröstat och hjälpt många i sorg och svårighet. Ungdomen låg honom emellertid främst om hjärtat, och han nedlade ett mycket intresserat och framgångsrikt arbete för både stiftets och de egna församlingarnas ungdom. Söndagsskolan var ett av hans skötebarn. Under sin krafts dagar samlade han ofta de unga till sammankomster och diskussionsaftnar i sitt hem och mången har därvid mottagit avgörande intryck. Det kan nämnas att två av våra nu verksamma biskopar såsom unga gymnasister deltagit i dessa kretsar kring den för ungdomens intressen och andliga behov lyhörde prästmannen, och det var icke endast religiösa och teologiska spörsmål, som dryftades vid de samtal, som fördes, utan även allmänt mänskliga problem. Tillsammans med framlidne borgmästaren Jakob Pettersson var Garde också en av de ledande vid tillkomsten av Södertälje stads ungdomsgård. De avslutningar av läsåret vid högre allmänna läroverket, som han förrättade i egenskap av dess inspektor, hörde till hans glädjestunder.

Den ljusa och optimistiska syn på människor och förhållanden, som präglade Garde, kunde någon gång förleda honom till väl blåögda omdömen, men å andra sidan spred den glädje kring hans person och hindrade honom från att slås ned av motgångar. Han visade även en avundsvärd andlig styrka i de personliga sorger, som drabbade honom. Till sin natur var han nog i viss mån splittrad, men hans konstnärligt begåvade och praktiska maka var honom till utomordentligt stöd, och hon betydde mycket för honom. Sedan hon några år tidigare avlidit, kände han sig rotlös.

Med Knut Garde har en god människa gått bort.

Ivar Gosselman

Domprosten emeritus i Växjö **Per Axel Gunnar Brundin** avled den 15 februari 1958. Därmed ändades en rik livsgärning. Domprosten Brundin har innehaft ansvarsfulla poster på kyrkans vida verksamhetsfält och överallt, där han tjänat, vunnit fruktbara resultat.

F. d. domprost Gunnar Brundin.

Han var född den 18 december 1872 i ett lantbrukarhem i Mörkö församling i Södermanland. Han avlade studentexamen i Stockholm och fortsatte därefter sina studier vid Uppsala universitet, där han blev färdig med sina teologiska examina, kompletterade med en folkskollärarexamen, i så god tid, att han kunde prästvigas av ärkebiskop Anton Niklas Sundberg redan vid 23 års ålder. Efter tjänstgöring som extraordinarie präst i Älvkarleby församling blev han sjömanspastor i London med tillträde den 1 januari 1906. Under några år var denna tjänst förenad med fiskarprästbefattningen å Shetlandsöarna. År 1911 blev han knuten till Svenska kyrkans missionsstyrelse först såsom resesekretärerare och därefter som missionsdirektor.

I missionens tjänst utförde han en synnerligen väldokumenterad gärning. Han förde under det första världskriget de underhandlingar, som resulterade i att Svenska kyrkans mission övertog Leipzigermissionens missionsfält bland tamulerna i Indien. Om de förhållanden, som sammanhängde härmed, har han givit en ingående skildring i sin presesavhandling vid prästmötet i Växjö 1934 »Ett evangeliskt-Lutherskt samarbete och dess frukt». Han inspekterade svenska kyrkans missionsfält i Afrika och Indien, var svenska kyrkans ombud vid flera internationella missionskongresser och fungerade under åtskilliga år som ordförande i Den nordiska kristna buddhistmissionens huvudstyrelse m. m. Det föll sig naturligt att han redan under Växjötiden valdes till ordförande i Växjö stifts missionsråd och sjömansråd. Genom en omfattande litterär verksamhet har B. givit värdefulla bidrag till den svenska missionens historia och kanske mer än någon annan bidragit till att uppväcka intresse inom vår kyrka för missionens sak.

År 1927 valdes han till domprost i Växjö. Där fick han axla krävande uppgifter både som administrator och som andlig ledare i ett livaktigt pastorat. Under hans domprosttid blev biskopsstolen ledig icke mindre än tre gånger och under vakanserna hade han att svara för stiftets ledning. Han blev kontraktsprost och han deltog i icke mindre än fem kyrkomöten. År 1941 kreerades han till teologie hedersdoktor vid Uppsala universitet.

Lugn, saklighet och hänsynsfullhet karakteriserar honom i allt vad han företog sig. Till Småland kom han som en främling, men han blev snart akklimatiserad. Han tillvann sig i rikt mått förtroende och tillgivenhet i sina församlingar och i hela stiftet. Icke minst blev han uppskattad som förkunnare. Hans predikan bar innerlighetens karaktär och hade ett starkt själavårdande drag. I det personliga umgänget med medmänniskorna gav han ut mycket av sin inre rikedom. I hans ögon lyste ett blitt och vänligt ljus. Han hörde till de fridsstiftande i denna värld. Hans minne kommer att länge med tacksamhet hållas levande.

Gunnar Samuelsson

Johannes Hallens och Ericus Björnlundius härstamning och släkt.

Under det pågående arbetet med ett nytt herdaminne för Strängnäs stift har åtskilligt framkommit, som berikar vår kunskap om de forna studenternas härstamning och släkt. Ur det rika materialet skall nedan redovisas uppgifter om tvenne sörmlänningar, för vilka i ena fallet släktuppgifter helt saknas i Lagerholms nationsmatrikel,¹ i det andra fallet äro felaktiga och ofullständiga.

Som nr 29 har Lagerholm antecknat **Johannes Petri Stregnensis Halenus**, adlad **Hallen**, vilken efter en hedrande bana, som förde honom fram till posten som regeringsråd i Pommern, avled i Stettin i februari månad 1659.

Föräldrarna avslöjas indirekt i en från Strängnäs borgmästare utgående skrivelse av den 18/10 1632. Där heter det, om dåvarande stads-skrivaren Jöns Olofsson Swarts son Lars, att han av »sin morbrodher

¹) J. Lagerholm: Södermanlands-Närkes nation. Biografiska och genealogiska anteckningar om i Uppsala studerande Södermanlänningar och Närkingar 1595—1900 (1933).

höghlärde doctore Johanne Haleno» från Stralsund skulle förhjälpas vidare på den resa, på vilken han var stadd. Enär Jöns Swart, vilken med tiden själv blev borgmästare i Strängnäs, var gift med en dotter till kyrkoherden i Gåsinge Petrus Matthei Trögdbö, slås med notisen om Lars Swarts morbror portarna upp på vid gavel för kunskap om Johannes Hallens förfäder.

Farfadern Matts Trögdbö (Tröbo, Treubo) förekommer flitigt i de trycket befordrade rådsturätsprotokollen och ämbetsböckerna för Stockholm, där han tydligen var en aktad och betrodd man. Han var där till finnandes redan 1524, då han vann en process mot system till gamle priorn i Eskilstuna kloster. Han omtalas i tänkeböckerna som död 21/6 1550, och hans änka Gertrud hade då gift om sig med Peder Larsson skrivare. Hon hade gått ur tiden 18/11 1581, efterlämnande barn i bägge giftena. Av dessa barn intrussera oss i detta sammanhang blott sonen Petrus, som var Johannes Hallens fader.

Han presenteras först för oss som hovkaplan åt Erik XIV. Därefter blev han kyrkoherde i Nederluleå, vilken befattning han innehade 1563—1569. Han åtkom tjänsten genom intriger men tvangs själv att lämna den på grund av sin ökända liderlighet. Han förefaller att ha beretts en reträttplats som slotts-predikant i Reval, där han dock icke stannade länge. Redan 1571 hade han vänt åter till Norrland, denna gång som kyrkoherde i Umeå landsförsamling. Även från denna befattning blev han avsatt, och denna gång kostade hans svaghet för öl och kvinnor honom både kappa och krage. Avskedsbrevet skrevs den 10/12 1575 av ärkebiskopen på kunglig befallning. Ett dräpligt domslut över herr Per har Buraeus bevarat från fogden i Norrbotten Jon Hälsing. Denne förklarade, att om han efter sin död vid himmelrikets port fann herr Per »i Lule» där inne, så skulle han själv till varje pris in. Så gav han till känna sin åsikt om dennes ogudaktighet. Denne har dock tydligen varit i besittning av en underbar förmåga att lova bot och bättring och på så sätt gång efter annan tigga sig tillbaka till nya tjänster. Att hans sinnesändring dock knappast gått så synnerligen på djupet omvittnar Stockholms tänkeböckers redogörelser för hans beteende, då han skulle stå till svars i det kravmål, som greve Peder Brahe till Visingsborg hade till honom. Se rådsturätsprotokollen den 8/6 1580 och 16/6 1582! Han stack sig undan för att slippa svara inför rätta. Han »plägedes wistes» på Årsta i Österhaninge hos Claes Hansson [Bielkestierna] står det i tänkeboken. Möjligen har han där varit anställd som huspredikant. Den 17/3 sistnämnda år bereddades han av hertig Karl en fristad på Tynnelsö, där han skulle göra tjänst som slotts-predikant, tills något pastorat blev ledigt i stiftet. Därmed dröjde till 1586, vilket år han den 26/4 kvitterade underhållsspannmål i egenskap av kyrkoherde i Gåsinge. På nämnda ort slutade han 1598 sitt oroliga liv.

Han var gift tvenne gånger. Om det första äktenskapet har artikel-författaren blott uppsparat ett par notiser. Den ena härstammar från 17/11 1585. Hertig Karl skickade då Arvid Gustafsson en skrivelse som handlat »om her Peder Matssons son vara fängbligh i Wasteena ahn-hollen». Därmed kan jämföras uppgiften i hertigens brev rörande herr Peders anställning vid Tynnelsö 1582, att denne skulle medhava »enn lithenn drengh». »Dräng» betyder i detta sammanhang tvivels-utan »son».

Sitt andra äktenskap ingick han 1586. Tack vare det dröp, som organistens styvson i Strängnäs, Matts Olsson, samma dygn begick på Nils Hälsing, har uppgiften blivit bevarad i Strängnäs tänkebok. Brudens namn var Anna från Gorsingeby invid staden. Hon skulle länge överleva sin man och förekommer under en lång följd av år i Strängnäs skattelängder, enär hon under sitt änkestånd var bosatt på hemorten. Det heter om henne 1635 och 1637, att hon låg ofärdig till sängs och underhölls av sina barn.

Av dessa äro tvenne kända till namnet, Brita, som blev gift med Jöns Swart, och Johannes, som föddes 16/6 1588. Efter andra sammansättningsledet i Prästhälla, d. v. s. namnet på Gåsinge prästgård, kallade han sig Hallen. Möjligen skedde detta, därför att släktnamnet Trögdbö genom faderns eskapader fått en dålig klang i mångas öron. Men kanske är den förklaringen mindre långsökt, att Trögdbö närmast pekade hän på Uppland som hemort, och att lokalpatriotismen lockade honom att välja Hallen. Han är tvivelsutan identisk med den Johannes Petri Gosingius, vilken biskop Laurentius Paulinus Gothus i sitt begravningstal över Jöran Classon Stiernsköld den 12/8 1611 omnämner som en ung, skicklig person, vilken någon tid varit kollega i Strängnäs skola och den bortgångne adelsmannen årligen begåvat med 60 riksdaler till fortsatta utrikes studier. Stiernskölds hustru och barn hade lovat att även i framtiden hava studenten i åtanke.

Som nr 49 har Lagerholm uppfört *Ericus Petri Petrejus*, Björnlundius, som inskrevs 1611. Han får utan tvekan betecknas som en stormfågel av ungefär samma slag som Petrus Matthei Trögdbö. Eftersom han titt och tätt dyker upp i de kyrkohistoriska avhandlingarna i modern tid, torde det icke vara ur vägen med en presentation här av litet mera hyfsade uppgifter om hans släkt, än de som presenteras av Lagerholm och stiftets herdaminnen.

Faderns namn var Petrus Svenonis. Som stadskaplan i Örebro klagade han över, att han ingen hjälp hade för sådant omak. Enär han tillbjudit sig att predika vid slottet, gav hertig Karl i brev till Jost Kursell 16/9 1587 order om hans försörjning som slottspredikant. Lönen skulle utgå med två pund spannmål till underhåll åt hans hustru och barn, själv skulle han ha kost vid slottet. Han skulle njuta fri vå-

ning ute i staden, där han kunde vara med sin familj. Atskilliga uppgifter i slottsräkenskaperna förtälja om mannens stora fattigdom. Den 15/3 1588 erhöll han collation på Dunkers pastorat, där han förblev till 1594, då hans väg gick vidare till Trosa och Vagnhärad, varifrån han 1603 eller 1604 genom byte fick förflyttning till Björnlunda, där han 1620 gick ur tiden.

Änkan Märta Pedersdotter klagade hos änkedrottningen över, att när hon skulle lämna prästgården, hade hon ingenstans att taga vägen. Hon anhöll att få flytta in på Klockargården, vilket tilläts henne genom drottningens brev 4/8 1620. Hon levde ännu 1628. Dottern Anna blev gift med faderns efterträdare, den dock blott efter ett år avlidne *Ericus Laurentii*, vilken hos Lagerholm och i herdaminnena sammanblandats med svågern *Ericus Björnlundius*. Hustru Anna har i en gripande böneskrift skildrat sitt och familjens nödläge vid mannens hastiga frånfälle. Hon omnämner i sitt brev bland annat brodern David, som var en olycksfågel. Vid tidpunkten för supplikens författande satt han fängslad på Gripsholm. En andre broder, Sven, förde hennes talan vid tinget 9/6 1625. En tredje familjemedlem, *Ezekiel Björnlundius*, har någon tid gästspelat i Nyköping, där en borgare 1628 omtalas ha tagit en del böcker i pant av honom för hans i staden ådragna skulder. Som sammanfattning kan sägas, att de uppgifter, som stå att få om släkten, mest tala om fattigdom och olyckor. Den självhävdelse, som kom så markant till uttryck hos *Ericus Björnlundius*, bör väl, för att rätt förstås, ses mot denna bakgrund.

Magnus Collmar

Gripen och den styva leran.

Ivar Lo-Johanssons Sörmland.

Att kalla Ivar Lo-Johansson en provinsiell författare vore att ge honom en komplimang. Han har medvetet sökt sina motiv i hemprovinsen Sörmland och programmatiskt hävdad, att författaren skall hålla sig till den välbekanta hembygden. I »Författaren» grälar han med nomen Harry Martinsson, som ville skildra länder och världsdelar. Men Ivar Los fixering vid hembygden var inte bara ett litterärt program. Det var en personlig känsla med nästan mystisk färgning.

I novellen »Vid Hjulsta färja» har Ivar Lo gestaltat denna intensiva känsla för det egna landskapet. Statarfamiljen Pinéus är på flyttning

från Uppland till Sörmland och nalkas Hjulsta färja. Mor Pinéus skall snart föda och är besatt av en enda tanke: barnet måste födas i Sörmland! Det blir trassel med färjan och barnet kommer för tidigt till Mor Pinéus' besvikelse:

»Ungen hann inte! Jag hade trott att den skulle få se dagen i Sörmland. Det hanns inte!»

Kärleken till fosterlandet var för Ivar Los generation tvivelaktig och komprometterad. »Vårt fosterland är där vi hänger hatten!», ropar statarna i en novell. Fosterlandskärlek var överklassens påhitt, medan den unga socialdemokratien och fackföreningsrörelsen hyllade internationalismens ideal. Känslan för hembygden är för Ivar Lo som ett substitut för de nationella emotionerna. Landskapet blir fosterland. »Sörmlands land», skriver han någonstans.

Ett utslag av denna nästan exalterade hembygdskänsla är spekulationerna kring sörmlänningarnas lynne. Ingen nationalromantiker skulle i dag våga generalisera om svenskarnas kynne så som Ivar Lo gör om sörmlänningarnas. Vi som hörde hans installationstal på nationen, minns, hur han talade om senheten i sörmlänningarnas kynne, därmed milt men rättvist agande oss för en sent reparerad försummelse. Men detta om senheten var ingen tillfällighet. Som vallpojke läste han Tolstoj, och det är en rysk nationalkaraktär han vill tillskriva sörmlänningarna. Ödmjukhet, undfallenhet, slavisk förnöjsamhet har kännetecknat denna folkgrupp, och landskapets känsla har varit anonym och saknat språkrör:

»Inget svenskt landskapskynne är heller så uppfyllt av slavisk lydnad som det sörmländska statarkynnet. (— — —) Det har aldrig blivit poesi av det, aldrig några teaterpjäser och romaner. Det har aldrig blivit oljefärgstavor eller musik. Aldrig någon sång, inte ens visor, har det blivit. All längtan har liksom vänt tillbaka i jorden igen.»

Den unge Ivar Lo Johansson drömde om att ge röst åt sin hembygd. Han ville bli ett språkrör för de många anonymas krav och förhoppningar, för deras känsla och längtan. Han ville väcka landskapet Sörmland till självmedvetenhet och egenliv, han ville skapa en provinskänsla, som hos dalkarlarna. Han hade för övrigt svårt att tåla de dryga dalkarlarna, men kom väl överens med deras hembygdsapostel, Karl-Erik Forsslund. Av honom fick han kanske något av sitt ambitiösa program att väcka hembygden till liv.

Vi vet att Ivar Lo blev oändligt mycket mer än en hembygd författare. Ändå är det som om han vore störst i sin diktnings eget landskap, i gudsens och statarnas, ekarnas och den styva lerans Sörmland.

Kungsgatan, Geniet och reseböckerna verkar mera konstruktion och traktat.

Ivar Lo Johanssons känsla för hembygden var emellertid spänningsfylld och kontroversiell. I talet till nationen har han fångat denna känsla i en välfunnen symbol: gripfen i landskapsvapnet:

»Gripfen är ett kluvet djur, den är hälften av två sorter. Nertill är den lejon, upptill örn. (— — —) Den har ett lejons starka underkropp men örn huvets inom sin sköldram fånglade längtan och glupska blick. Hälften av djuret vill flyga, vilket det inte kan, därför att bakkroppen binder det. Därför blir det där det är. På baktassarna av gripfen häftar Sörmlands styva jord. (— — —) Den gyllne grunden som gripfen står på är Sörmlands bördiga vetejord. Men mot luften vrider örn huvet sig i spanande sökan.»

Denna kluvenhet i känslan vill Ivar Lo se som typisk för sörmlänningen i gemen. Men det är uppenbart, att han i gripsymbolen återgivit en personlig problematik, en lojalitetskonflikt. Som ung ville han fly från hembygden och kollektivet för att bryta sig en bana som författare. För att bli ett språkrör för sin klass och sin hembygd måste han slita de lojalitetens band som häftade vid honom. Leran, Sörmlands styva jord, är en symbol för det som binder och håller kvar. I slutet av Godnatt Jord är Mikael, Ivar Los alter ego, beredd att fly från hembygden, där hans begåvning och personlighet skulle förkvävas. Hans motsats är fadern, som är problemlöst inpassad i jordens liv, ett med jorden och djuren. När Mikael går och dikar, känner han dunkelt hur jorden vill hålla honom kvar:

»Då undersöker han leran närmare. Den är elastisk — nästan som kautschuk. Den är seg och biter sig fast i handens linjer. Hans händer är tecknade i denna lera. När han försöker lossa foten ur dikesbotten, suger leran fast den. Han måste rycka loss foten, fort!»

För Ivar Lo Johanssons anhöriga och vänner i hembygden var hans författarplaner bisarra, hädiska och onyttiga. Författarskapet blev på något sätt förenat med skuldkänslor. Böcker var som ekarna, sköna träd kanske, men de sög ut den bördiga och nyttiga leran omkring sig. »Jag trodde du skulle bli en ordentlig arbetare istället», säger modern. Men den unge journalisten Ivar Lo drömmer om att skapa sitt landskaps stora epos med titeln: »Under de gröna ekarna i Sörmland».

Men den som bryter sig loss ur sin miljö gör det inte ostraffat. Han får plikta med dunkla samvetskval och undertryckt hemlängtan. Två gestalter ur Ivar Lo Johanssons böcker, stenhuggar Karlsson från

Kinne (»Ur klyvnadens tid») och Moderat (»Kungsgatan») har lämnat hembygden och vuxit fast i staden. Öppet predikar de stadens förträfflighet, men i hemlighet längtar de tillbaka till hembygden. När de fått lite brännvin i sig, faller stadsjargongen bort, och minnena hemifrån väller upp.

Det verkar som om kollektivisterna Ivar Lo hade velat sona sin flykt med sina böcker. Han strävar målmedvetet att hålla det individualistiska tillbaka och att bara gestalta kollektivets värld. »Bara en mor», som kom att domineras av individen Rya-Rya, måste han med sina förutsättningar underkänna. Boken var ett svek mot gruppen, sen må litteraturkritikerna berömma den så mycket de vill.

Men tydligen har den dag kommit, då Ivar Lo har kunnat släppa efter en smula på sina omutliga krav och säga: »The work that I was born to do is done». Skulden till kollektivet är inlöst. Hur annars förklara något så individualistiskt som en självbiografi? Bilden av hembygden i »Analfabeten» och »Journalisten» har blivit mindre späningsfylld. »Journalisten» refererar en lojalitetskonflikt som längesedan är löst och skildrar den unge skribentens måttlösa hembygdskärlek med leende sympati. Och i »Analfabeten» förekommer ett avsnitt som låter en ana att den gamla klyvnaden har nått sin försoning. Det är berättelsen om resan till Eklandet. Skönheten i det landskap, som Ivar Lo med all rätt kallat »Sörmland, mitt Sörmland» bryter fram i en väldig vision:

»Eklandet med sitt landskap av oerhörd prakt och rikedom öppnade sig för mina ögon. Fast det var höst kunde vi se jordens bördighet. En klar sol bestrålade i våder väldiga gårdarna, som var mönstrade likt en väv. Jättekvadrater med nysått vete, lent grönt, stötte intill andra kvadrater av nysådd råg, som var violett i brodden. De oplöjda stubbåkrarna stod svaltt gula. (— — —) Överallt framför oss bredde väldiga brödfält ut sig, guldfält där guldets om hösten vaskades ur sädesaxen. Då, om eftersommarn, bågade slättens yta och den varma vinden gick i sädeshavet, och hela havet böljade. Det enda som bröt fältens yta var ekarna. (— — —) De var de privilegierade träden som fick stå kvar på fälten. (— — —) De femhundraåriga ekarna fick stå kvar, trots att de armade ut de fläckar av åkerjorden de stod på. Allt sammanfördes nu framför våra ögon, och landskapets oerhörda skönhet och rikedom överväldigade oss, tills vi satt fullkomligt bländade.

Så åkte vi in i Eklandet».

I detta landskap växer ekarna och vetet sida vid sida. Ekarna suger kanske ut jorden omkring sig, men de får stå kvar, ty de är skönhetens träd, inte bara traditionens. I den bördiga styva leran susar nyttans

vete. Den späningsfyllda motsatsen har ingått en fruktbar förening, som utlöser en hänförd lyckokänsla. Så långt har alltså Ivar Lo Johansson hunnit på resan genom sin diktningens landskap, på sin väg till Eklandet.

Sven Delblanc.

Bidrag till "hornboskapens" äldsta historia.

En av anledningarna till att hornboskapens 100-årsjubileum aldrig har firats är att det vilar ett något suddigt töcken över dess tidigaste historia. De bidrag som finns angående nationens musikhistoria är dessutom nästan enbart ägnade nationssången eller det allvarigare musicerandet i dess olika former och det kan därför kanske vara av intresse att titta litet närmare på det tyvärr ytterligt magra källmaterialet som berör blåsorkesterns första tid.

Uppkomsten av denna nationens prydnad får delvis ses mot bakgrunden av ett allmännare europeiskt musiksammanhang, ehuru detta inte är så allvarligt som det låter. En vacker vårdag 1818 inlämnade hrr Stölzel och Blümel i Berlin en patentansökan på en ventilinrättning med tillhörande byglar, med vilken man utan besvär kunde förlänga ett valthorn och på så sätt få fram en kromatisk skala. Vem av dem som egentligen uppfann ventilen vet man inte, de båda tillbringade resten av sin levnad med att bekämpa sanningen om den andres uppfinnarförmåga. Ventilmekanismen, som under 1800-talets första hälft utvecklades av en lång rad instrumentbyggare och fabrikanter, applicerades på flera andra mässingsinstrument och gjorde att dessa instrument fick en betydligt större betydelse i orkestern och framför allt att de blev lättare att spela (utom de riktigt svåra tonerna som aiss, cress och gess, som fortfarande vållar problem på Valborg). Militärkåren omorganiserades och nya instrumenttyper för mellanstämmorna tillverkades för deras behov. De olika korporationer, som uppstår, delvis i samband med de industriella reformerna under 1800-talets mitt och vars religiösa, nykterhets- eller politiska strävanden i stort sett manifesterade sej i utomhusmöten och trädgårdsfester, anammade mycket fort denna nya form av lättlärd och hörbar utomhusmusik. I Sverige slår denna musik igenom framför allt under seklets senare skede då snart sagt varje korporation har en mässingssextett; skarp-skyttekårer och brunnsoktetter med en egenartad repertoar av mar-

scher och operapotpurrier var under ett halvt sekel stora delar av svenska folkets enda kontakt med den »stora» musiken.

För att föra diskussionen något närmare nationen och Uppsala, så bör först endast nämnas att sång- och musiklivet i Uppsala utvecklades mycket raskt under första hälften av seklet för att kulminera i enorma sång- och förbrödringsexcesser under de skandinaviska studentmötena på 40- och 50-talen. Nationslivet visar under samma tid en egenartad dubbelsidighet. På nationsmötena användes tiden till s. k. disputationer över förelagda teser, en institution som allt mer urartade till struntprat och formalistiskt trams. Samtidigt hade man subskriberade glam-aftnar, s. k. klubbar, hos någon krögare i staden. Om hur det gick till på dessa aftnar berättas i nationstidningen »Göken», en handskriven publikation med tillfällighetsvers och aktuella skämt om nationsmedlemmarna. Tidningen som påbörjades av F. T. HAGBERG upplästes på dessa klubbafntar och ger en ganska god bild av den framträdande roll som musik och sång spelade inom nationen. I »Göken» möter man även för första gången en antydan om blåsorkestern. I juli 1843 företog nationen en utflykt till Flottsund varvid deltagarna uppträdde som olika Bellmans-figurer och de kända musikanterna i Bacchi Orden under dunder och brak framförde en lång rad stycken. Bellmansångerna och Bellmansfigurernas oerhörda popularitet på nationen (cf. MAJ-HÄLSNING 7, s. 40) är säkerligen den direkta anledningen till att en blåsorkester bildades på nationen.

På våren 1843 hölls en majkarneval i staden och nationen framställde då ett sörmländskt bondbrolopp. 1844 inställdes karnevalen på grund av kungssorgen men 1845 bröt den ut desto intensivare. Här finner man återigen sörmlänningarna som Bellmansfigurer i karnevalståget ut till Polacksbacken med valthorn, basun, puka, trumma, flöjt och klarinett i spetsen. Efter detta bacchanaliska upptåg är det kanske naturligt att man återkom 1847 som brunnsällskap, med den obligatoriska brunnsorkestern i en av vagnarna.

En viktig källa till den tidigaste historien är musikkassans räkenskaper, och de kortfattade kassaboksnotiserna lämnar en del lustiga upplysningar. Nationen började inte officiellt välja musikanförrare förrän på 1850-talet men räkenskaperna går tillbaka till 1843, och det verkar som om musikanförraren då samtidigt tjänstgjorde som klubbmästare. I oktober 1843 köpte man dels notställ, dels två valthornsmunstycken. Man får kanske förutsätta att man hade några instrument att stoppa munstyckena i, möjligen hade de senare tappats vid Bellmansfesten tidigare på sommaren. 1844 börjar instrumentköpen på allvar och det är intressant att se hur välvilligt nationsmedlemmarna ställde sig till orkestern redan då. Nästan regelbundet företogs insamlingar för instrumentköp bland medlemmarna, den första insamlingen 1844

gav 58 riksdaler och för dessa inköptes två valthorn i december samma år. Redan i juni hade man dock köpt nationens första tenorbasun samt en »terzflöjt». 1845 inleddes det nu över hundraåriga samarbetet med Upplands regemente. Till karnevalen detta år skaffade man »en Kongl. Upl. Rgte. tillhörig, nu härmed försäld Bas-Dragsbasun för 15 Rdlr.»¹ Dessutom hyrdes en trumma och från Stockholm införskaffades några häften »Harmoniemusik».

Eftersom fest- och musikkassa här löper parallellt kan man iakttaga att korrelationen mellan fester och instrumentreparationer från hornboskapens allra första början hållit sig konstant. Räkningarna från källarmästare Österberg för »supé, eklärering och pianots begagnande» följes regelbundet några dagar senare av utgiftsposter för »en basuns rigtning» eller nya byglar till valthornen. De enskilda medlemmarnas repetitionsflit var även då enastående. Följande korta notiser i kassakladdens strama stil ger en ögonblicksbild av vändan inför grepptabellens sammelsurium:

1846, 29. 3. — Ett ClarinettMunstycke	2.12
— En Halbbutelj Carolina	— .36
1846, 12. 4. — En Halbbutelj Carolina	— .36
— Ett Nytt Clarinettmunstycke	2.12

Sedan är allt tyst, kanske förlorade världen här en klarinettvirtuos.

Under 1847 skaffades ett stående abonnemang hos Hirsch i Stockholm, som regelbundet försåg nationens musikanter med den nyaste repertoaren och efter majkarnevalen samma år påträffar man återigen den välkända notisen »En Tenorbasuns lagning», »Bas-Basunens rigtning», 1848 slutade musikoireerna då G. V. SCHOTTE slutade som musikanförrare. Han ledde orkestern redan 1843 och av honom köptes ett antal instrument, bl. a. den essklarinetten på vilken han enligt samtida berättelser var virtuos.

Sedan SCHOTTE slutat avmattades intresset för blåsorkestern under några år och samtidigt börjar man allt mer gå över till ren mässingsbesättning. 1848 köpte nationen från den berömde instrumentmakaren F. V. WAHL i Landskrona sin första »C-cornetti med ventiler, b- och a-bygel, munstycke och satsstycken». Under de följande tio åren tilltar accessionen allt raskare och nationen kunde redan 1856 försälja defekta blåsinstrument. En fullständig sextettuppsättning skaffas så småningom från den 1850 grundade firman Ahlberg och Ohlsson i Stockholm. Dessa instrument finns fortfarande i nationens ägo, om än något skamfilade (se även den inventarieförteckning från 1872 som publicerats i

¹) Kvittot är undertecknat av hautboisten C. P. BOOK, far till den berömde konsertmästaren i Hovkapellet och den konstnärlige ledaren för det Mazerska kvartettsällskapet, Johan Fridolf BOOK.

MAJHÄLSNING 7, s. 37 och förteckningen över musikanföreläsare fram till 1900).

Det framgår alltså att hornboskapen tidigt framträder som ett speciellt sörmländskt kännetecken, i början dock med en annan besättning än den vi nu är vana att höra. På 1850-talet övergick man från denna Bellman-influerade besättning till ren mässingsorkester. Traditionen är dock obruten sedan 1840-talets blås- och utomhusorkester och som hornboskapens födelsedag kan man kanske fixera den 1 maj 1845, då orkestern för första gången representerar nationen i ett allmänt studentsammanhang. Årtalet är i varje fall inte för tidigt.

Carl Gösta Widstrand

En årdalastudent i åttiotalets Uppsala.

Johan Elvers — eller rättare Karlsson, ty namnet Elvers antog han först som student — föddes den 29 september 1866 på gården Månad i Ardala. Han blev student vid Norra Latin i Stockholm år 1866 och tillhörde samma kull som Hjalmar Söderberg, Vilhelm Lundström och »Koftan». Efter ett år som informator hos Dicksons på Skeppsta i Gåsinge kom han hösten 1887 till Uppsala, där han blev fil. kand. år 1888 och jur utriusque kandidat år 1893.

Efter några års spring i verken erbjöds han år 1899 att ta hand om utrikesavdelningen i Post- och Inrikes Tidningar, och då denna befattning erbjöd en nygift man ett betydligt bättre levebröd än en amanuensis tjänst i överståthållarämbetet, lämnade han utan större saknad ämbetsmannakarriären. 1912 blev han huvudredaktör av — obs.! inte för — landets äldsta avisa och kvarstod såsom sådan till 1936, då han vid fyllda sjuttio år drog sig tillbaka och efterträddes av Anders Österling. På Johan Elvers' tid var redaktörskapet ingalunda någon sinekur. »Postgumman» fick helt enkelt inte servera några felaktigheter, och redaktörens synnerliga noggrannhet och eminenta personkänedom kom väl till pass.

Den sörmländska hembygden blev han alltid trogen, återvände gärna dit och genomströvade den kors och tvärs. Ännu i slutet av trettiotalet gjorde han en utflykt till tre socknar, som han dittills inte besökt, och kunde sedan skryta med att ha varit vid varenda kyrka i hela landskapet. Han var en flitig och uppskattad bidragsgivare till Nordiska museets folkminnessamlingar. Två gånger erhöill han Hazeliusmedaljen, den ena gången i brons, den andra i silver.

På äldre dagar sysslade han mycket med släktforskning. Han genomforskade både sin egen och sin hustrus släkt, särskilt det stora Fryxellkomplexet, och var inbegripen i en vidlyftig släktkorrespondens, som spände över stora delar av jordklotet.

Hela livet förde han noggranna dagboksanteckningar. Vid sin död den 22 oktober 1943 efterlämnade han en omfattande samling minnesanteckningar. Ur dessa har jag här saxat några av de avsnitt som röra Uppsala-ären.

Hur kom Johan Elvers att hamna hos fru Örtenblad? Det måtte ha ordnats genom kyrkoherde Langborgs (Blacksta), som för höstterminen 1887 placerat sin Edvard däransammastädes. J. Es trodde i det längsta, att det var ett s. k. »konvikt» han skulle hamna i, ty fru Ö. hade under åren närmast förut förestätt ett sådant. Men just till hösten 1887 hade konviktororganisationen upplösts, och fru Ö. hade övertagit konviktets kärntrupper såsom vanliga inackorderingar, i en stor studentkasern Fyrisgatan 3 (senare omnumrerad till 4) på en stor tomt utmed Fyrisån. Den 15 september 1887 gjorde J. Es sin entré i Örtenbladianum.

Hans första på historiens blad bevarade åtgärd såsom student var att köpa en lampa å kr. 2: 50, en fotogénkanna å 60 öre och ett stop fotogén, som måste förnyas den 1/10 och sedan ungefär var 10:de dag under vintern. Priset per stop 23 öre. (Utgiftsposten »lyse» belöper sig för alla de sex studieåren till kr. 36: 17 eller ungefär 6 kronor om året). Följande dag betalade han mycket ordentligt första halva månadens »mat, eldning och städning», beräknat efter 40 kr. i månaden, utom öl, som kostade 2: 40 i mån. för en halva eller 1: 20 för ett glas (sistnämnda kvantum var det normala). För rummet betalades 50 kr. i termin eller 100 kr. om året. Alltså sammanlagt ungefär 600 kr. om året för husrum och mat, om man tänker sig hela året tillbragt i Uppsala.

För sina 40 kronor fick man i det Örtenbladiska matlagat en fullgod valuta. Fru Ö—d var ingen gnidig inackorderingsmutter, som snålt räknade knapphändigt utmätta bitar på matgästernas tallriker. God husmanskost av hygglig medelklass-standard var det som bjöds, och denna standard passade nog så bra för Fyris 3:ans uppsättning. Gurmander och matvrak voro lyckligt obefintliga.

En ständig folkvandring gick ut och in genom studentkasernens dörrar, och på sex års tid blev det ett ganska ansenligt bildgalleri, av vars olika nummer många dock numera äro endast mycket bleka skuggbilder.

Erik Bellander (f. 1862, d. 23.12.1924) var konviktets f. d. skattmästare, bondson från Närke och jurist till studieprofessionen. Sitt studium tog han så grundligt, att han för vart flyende år kom allt längre bort från examen; han var urstyv i ämnena, särskilt i civilrätten, men kunde inte förmå sig — eller av andra förmås — att gå upp i tentamen. Hans närkiska e:n, t. ex. i ordet spigel, voro mycket tvättakta.

»Originalen» i samlingen var Albin Ringholm, skraddarson från Örebro, född 1865 och död 1930 som läroverksadjunkt i Kalmar. Liksom så många andra original var han ett »gott huvud» — ett skarpt huvud kan man väl gärna spetsa betyget till. Matematik var hans ämne, och matematisk-logisk var hela hans läggning i eminentaste grad. »Känslor» hade han veterligen inga, allt var hos honom renodlad 1880-talsrealism. Synpunkterna voro utilitistiskt-praktiska: »Kommer en buse och anfaller mig, så springer jag. Varför skulle jag skämmas för det? Och för den s. k. hederns skull inlåta mig i ett slagsmål, där jag kanske skulle bli illa tilltygad?» Årelystnad och framtidsdrömmar höllos i stram tygel: »Jag har pengar just lagom för att ta licentiaten utan skuld, och därmed får det vara nog. Man kan leva hyggligt på en adjunktur också.» Egoist var Albin R. ut i fingerspetsarna — åtminstone teoretiskt. Allt kunde hänföras till egna intressen och egen fördel; det fastslogs med de mest oomkullrunkliga bevis. Men i praktiken kunde han vara mycket hygglig och hjälpsam, inom noggrant uppdagna gränser.

Vyvtig helskägig (vid sina 19 år), nervöst retlig och sarkastiskt leende gick Magnus Lönnroth (distriktssekreterare och ombudsman vid SJ och far till professorn) omkring och såg »förarglig» ut — tyckte J. Es, som då inte

alls kunde ana, att samme Magnus skulle bli en god och kär vän ända upp i ålderns dagar.

De tre, som under de närmaste tre terminerna fr. o. m. hösten 1887 kommo att bilda liksom en konstellation för sig inom Fyris 3:ans värld, voro ur-sörmlänningarna Johan Karlsson, *Edvard Langborg* (prästsön från Blacksta) och *Axel Hallström* (prästsön från Floda). »Johan Karlsson» förvandlades snart till *Johan Elvers* efter någon tids födslovända och osäkerhet, varunder åtskilliga namn avsmakades och provskrevos.

Nationsliv idkades av »de tre» — och även av Fyris 3:a i dess helhet — i ganska blygsamt normal omfattning. Örtenbladianum uppställde visserligen en kontingent av ända till 10—12 sörmlänningar, så där kunde ha bildats en ganska inflytelserik partigrupp, men där fanns ingen ledande nationspolitiker ibland oss, utan vi spelade alla rollen av stumma blindpipor på landskapen. Endast Albin Ringholms röst kunde någon enstaka gång skära igenom. Stummast av de stumma var naturligtvis J. Es. Hans enda positiva insats bestod i att rösta på nationens studentska, Maria Folkesson, till fanbärare eller dylikt enklare skoj. Hur han en gång kunde samla tillräckligt många röster för att få det Freundtska stipendiet, hör än i dag till livets olösta gåtor.

Men i nationens tidningsrum kunde även den blygaste smyga sig in och hänga bort några stunder, och vid nationens allmänna fester beredde entréslanten även honom tillträde och en obemärkt tillvaro i vimlet. En gång, en första-maj-natt, förekom på nation en liten spoling, som tydligen var mycket ung, yngre än de flesta, skulle man kunna säga. Trevlig såg han ut, elegant klädd, med mössan käckt skjuten långt ner i nacken. Pigg som en liten mört kilade han omkring mellan bord och grupper, växlade skämtord än med en, än med en annan — säkerligen mycket lustiga skämtord, ty det skrattades friskt i hans kölvatten. Själve förste kurator greve Hård ägnade röngölingen en älskvärd intresserad uppmärksamhet och befanns ofta i samspråk med honom. J. Es fann sig också tilltalad av uppenbarelsen, han mättade flera gånger med sitt glas, och brorskålen dallrade i luften; men alltid slank den lille mörten undan på något vis. Och den, som nästa dag var själagläd åt *den* saken, det var J. Es. Ty då spred sig nyheten, att det var en medlem av gatans lätta kavalleri, som i skyddande förklädnad smugglats upp på nationen: och kurator fick — åtminstone på ryggen — många hårda ord för att han sett igenom fingrarna med ofoget.

Och *fyllan* på nationsfesterna? Inte så överväldigande débauchisk. Nykterheten började vid den här tiden slå igenom och var ingen direkt skam längre. Bredvid punschbälarna på långbordet tronade sedan några år även skålar med bishoff — någonting som lär varit högst uppseendeväckande och skandalöst i begynnelsen, men nu redan en sedvanlig och fullt naturlig anordning, som icke längre väckte ont blod eller framkallade ens det allra mildaste gyckel. Men majoriteten höll sig fortfarande ganska troget till »den gula floden», och fram på småtimmarna var nog effekten rätt påtaglig.

Landskapen på nationen voro under de här åren skäligen fridfulla. Stormen kring Prins Eugéns hedersledamotskap, som nyligen rört upp så vilda vågor och rent av framkallat kuratorskris, hade omsider bedarrat; och nationsbyggets stora händelse kastade ännu endast små lätta skuggor framför sig. Men som vanligt i alla korporationer med stadgar voro stadgeändringar en stående rätt vid alla sammankomster, och kring dessa ändringar måste naturligtvis »gruffas», vitt och brett, och till slut ilsket. Ilsknast blevo då ofelbart *Per Efraim Liljeqvist* (sedermera filosofiepro-

fessor vid Lunds universitet) och *Per Olof Lindström* (lektor, statsråd och överdirektör), kanske allra mest den sistnämnde, som formligen hopgade och skälvde av raseri och till sist knappast kunde stamma fram en begriplig mening. Liljeqvist var nog lika arg, men något mera behärskad, vilket gav honom ett taktiskt övertag. — I ekonomiska frågor hade nationen ett gott stöd i seniorn och hedersledamoten bankkamrer *Laurent* i Mälareprovinsernas enskilda, vilken vid landskapen lugnt och auktoritativt klargjorde praktiska spörsmål (och väl även i det privata bidrog att hjälpa åtskilliga sörmlänningars avlånga papper lyckligen igenom).

Förste kurator under J. Es' sex år voro *Carl-Otto Lundgren* (död som lektor i Nyköping), *Eliq Wadstein* (professor i germanska språk i Göteborg), greve *Carl-Gustaf Hård* och *Axel Åström* (adjunkt, rektor och undervisningsråd).

Bäste *talaren* av de fyra var Carl-Otto Lundgren. Han behövde aldrig tveka att vid majhälsningarna upptaga kvickhetsduellerna med de andra kuratorerna, och hans praktvarn löpte aldrig fara att stanna av brist på ord. Hur däremot exempelvis en greve Hård eller en Åström skulle kunna klara sig mot göteborgarnas Julle Kjellberg i käftslängningen, förefaller minst sagt osäkert. Kanske fingo sörmlänningarna slå följe men någon annan nation och låta *dess* kurator sköta underhållningen i kritiska fall; sådant praktiserades, men var ju naturligtvis alltid ett fattigdomsbevis.

Andre-kuratelets Marthasbekymmer buros under de ifrågavarande åren av, *successive*, *Gustaf Rydberg* (även han slutligen undervisningsråd), *Herman Olof Levin* (teol. dr. och såsom studierektor vid Lyceum för flickor känd under namnet »Putte»), *Carl Gustaf Flodin* (häradshövding någonstans i Norrland), Erik Hamnström (f. d. läroverksadjunkt) samt slutligen *Arvid Möller* (som var till den grad andre kurator, att det nästan är synd tänka sig honom som någonting annat, men faktiskt blev han i sinom tid även syssloman vid Österåsens sanatorium).

Möller hörde redan vid 90-talets ingång till nationens »inventarier», och ett sådant blev han sedan alltmer för vart flyende år. Hans nominella studiehana var teologens, efter såsom att han någon gång i tidernas början tagit en teologisk bok. »Det allmänna», d. v. s. nationens angelägenheter fångade honom restlöst. Möllers ekonomi påstods vara baserad på ett Björnståhls stipendium med högst speciella kvalifikationskrav, ungefär som så att stipendiaten skulle vara född i Södermanland, son av en underofficer och studera arabiska. Alla dessa kvalifikationer lyckades Möller förena i sin person, och så hade han sitt stipendium för livstiden, d. v. s. för sin akademiska livstid. — Sedan Möller ställt sig till förfogande som allmän nationskraft, samlades på honom mångahanda uppdrag, utredningar o. dyl., dem han nog mottog med hemlig inre tillfredsställelse, men med en utvärtes lidande min, som om all världens vedermöda vore samlad på hans rödblonda huvud. Rätte mannen för allt sådant där var han utan tvivel, med sin betänksamhet och petiga noggrannhet, där allt slarv var bannlyst. Sitt värde kände han, och sin värdighet var han mån om, d. v. s. i så måtto att han *led*, om den trädde för nära. — Det var till sist *byggnadsfrågan*, som kom att bli Möllers »stora» nationsuppgift.

Nationsbiblioteket vårdades av resp. A. F. W. Lindvall (omsider adjunkt vid Norra Latin), *Efraim Liljeqvist* samt från 1890 *Markus Hulth*. »Hurkus Malth», eller helst bara »Hurkus», såsom namnformen vanligast lydde uppe på nation, gjorde knappast intryck av de stilla studiernas och de fridfulla luntornas man, med sitt robusta yttre, sin högfärgade fysionomi och sin skallande kommandostämman, när han rätt genom nations-

våningens alla rum kallade någon slav till handräckning. Men en värdefull nationspamp var han, en god sömmland-närking, trots sitt västgöta ursprung, och en hygglig prick. Både såsom vetenskaplig författare (särskilt på Linnégebietet) och såsom barnafader mycket produktiv.

Offentliga diskussioner — oftast med föreningen *Verdandi* som arrangerar — spelade vid den här tiden en betydande roll i det allmänna studentlivet och motsågos med livligt intresse, både av eventuella deltagare och av sådana, som voro obönhörligt dömda till de lyssnande blindpipornas stumma roll. Dessa sistnämnda hade inte ens möjlighet att ge sina instängda känslor luft i handklappningar eller motsatsen, ty före varje diskussion tillkännagavs, att »alla yttringar av bifall eller missnöje» voro förbjudna. Detta band kunde ibland kännas rätt tryckande, så att t. ex. en gång prof. Noreen efter ett briljant tal flög upp och deklarerade, att »visserligen äro applåder med händerna förbjudna, men en applåd med tungan torde kanske kunna få passera, och en sådan kände han sig oemotståndligt manad att ge.

Till studentlivets förädlande praktiserades vid den här tiden de s. k. *familje-aftnarna*, ett slags halvoffentliga familjedanser på någon nation under protektion av några välmenande professorskor eller andra intresserade fruar, som agerade förkläden och svarade för det moraliska. Allt skulle gå enklare och friare till än på en vanlig bal och naturligtvis även vara billigare. En ledande kraft i företaget var professorskan Ann-Margret Holmgren, vars betänkligt långt drivna — och ännu mer utskrikna — frisinne dock hotade att sätta stämpeln »misstänkt» på hela arrangemanget. — Var det männe föreningen *Verdandi* själv, som en gång skulle försöka sig på en egen bal? Kanske vid 10-årsfesten 1892? Faktum var i alla händelser, att tillställningen ansågs »besmittad» genom radikalt inslag. »Flickorna Dillner», stadens stora skönhetsbataljon, voro inviterade och hade accepterat, men så kommo påstötningar från stormäktigt håll (rector magnificus prof. C. Y. Sahlin, påstods det), och damerna D. funno sig plötsligt »förhindrade». Händelsen omtalades i »Upsala Nya Tidning» så här; »*Ett större parti dillkött* har i dag beslagtogs av sedlighetspolisen.» J. E. Örtqvist i Fyris 3:a var mycket nöjd med sin formulering.

För ordningens skull böra väl även nämnas de s. k. *torggruffen*, som visserligen voro stadda i utdöende, men som dock kunde ge några livstecken ifrån sig vid högtidliga tillfällen. Att dessa gruff kanske inte alltid hade studenterna till upphovsmän, fick J. Es belägg för vid ett tillfälle, då torget var myllrande fullt och stämningen spänd av förväntan. En klunga studenter var redan i färd med att byta ord med en grupp busar, eller kanske det var poliser. Bakom studenterna åter flockade sig en kompakt krets av borgargubbar, medelålders och »aktningvärda» av bara den, men med lysande ögon och spänning ut i fingertopparna. De trängde och trängde allt tätare in på studentklungan; de viskade ivrigt till varandra, »Bara en liten skju-u-utning framåt, så är det i gång.» Och de trängde och de skö-ö-öto så märkligt men säkert framåt, och så småningom föll väl det första slaget liksom av sig självt där framme. Men då kan man vara viss om att de »hederliga» brackorna beskärnade sig vitt och brett över »studentgloparna», som inte kunde hålla fred.

Den 13 december 1888 tog Johan Elvers och tre andra från Fyris 3:an sin fil. kand. *Själva examen* var rena formaliteten. Man satt och hängde några eftermiddagstimmar i ett fakultetsrum. Stundom kom en examinator in, gjorde kanske för ordningen skull en fråga eller lyckönskade till examen, ibland gjorde han ingendera eller visade sig inte alls. Någon

hade kanske från tentamen en oklar rest, som skulle få »bero på examen», och fördes in i ett sidorum för att gnuggas mera hårdhänt; men det var undantag. Och efter de anslagna halvtimmarnas i regel fridfulla förlopp uppenbarade sig någon vederbörande och förklarade herrar de och de efter godkända prov för filosofie kandidater.

Och så styrde fil. kandidaten i väg mot juris utriusque kandidaten . .

Märtha Elvers-Hulth

Veteranerna.

Räkenskaperna 1/4 1957—3/4 1958.

Ingående behållning: Sv. statens $3\frac{1}{2}$ % obl. 1941 3.960: 54 kr; Å sparkassa 335: 06; Å postgiro 428: 28. Kronor 4.777: 88.

Inkomster: Avgifter ss. ständiga medlemmar 150,—; Årsavgifter 1.325:—; Räntor 153: 28; Försålda Majhälsningar 60:— . Kronor 2.188, 28. Summa kronor 6.966: 16.

Utgifter: Tryckning och expediering av 1957 års Majhälsning 2.328:—; Förvaltningskostnader 41: 05; Bidrag till kuratorsarvode 50:— . Kronor 2.419: 05.

Utgående behållning: Sv. statens $3\frac{1}{2}$ % obl. 1941 3.960: 54; Å sparkassa 428: 84; Å postgiro 157: 73. Kronor 4.547: 11. Summa kronor 6.966: 16.

Föreningens nämnd.

Valda ledamöter: Sven Frigell, lasarettsläkare (ordf.), Eric Wahlberg, förbundsdirektör (v. ordf), Fritiof Söderbäck, direktör, Arne Furumark, professor, Lars Andér, med. lic. och Jonas Samzelius, f. d. Förste bibliotekarie.

Självskrivna ledamöter: Stig Claesson, professor, Nationens inspektor, Staffan Hansson, jur. stud., Nationens förste kurator, Ewert Jonson, bankdirektör, Nationens skattmästare (föreningens skattmästare).

Nya medlemmar.

Ständiga: Redaktör Lars Bremberg, Vendelsö, landskanslist C. J. Sandahl, Nyköping, provinsialläkare Edvard Thyselius, Hjo.

Arligt betalande: Fil. lic. Hugo Atterling, Stockholm, fängelsedir., G. Arvidsson, Gävle, 1:e aktuarie Arne Aldestam, Jakobsberg, läroverksadj. Olof Carlsson, Backe, fil. lic. Inge Dahlén, Uppsala, lärov.-adj. Emanuel Eriksson, Hälsingborg, bitr. stadsfiskal B. G. Gilmark, Uppsala, bankdir. Birger Hermanson, Jönköping, docent Ragnar Hed, Johanneshov, stiftssekr. Bertil Hagendahl, Strängnäs, redaktör Lennart Hyland, Bromma, prof. Olle Hultén, Uppsala, doc. Hans Koark, Uppsala, med. lic. Hubertus Körger, Stuvsta, jur. kand. t. f. byrådir. Ake

Leissner, Stockholm, lärov.-adj. Gunnar Lagerstedt, Uppsala, dir. Axel Nylander, Borås, folkhögskollärare Kjell Nordquist, Karlskoga, f. d. häradsskriv. Nils Nilsson, Arvika, ämneslärare Gunnar Nylin, Örebro, stadsfiskal Lennart Palmér, Kristinehamn, tandläkare Einar Ryn, Linköping, sem.-adjunkt Holger Rydzelius, Härnösand, fil. kand. Ilmar Ussisoo, Uppsala, jur. kand. R. Söderblom, Örebro, överstelöjtnant Ragnar Vrang, Stockholm, med. kand. Hans Wilhelmsson, Stockholm, läroverksadj. Fredrik von Zeipel, Linköping, fru Birgit von Zeipel, Linköping läroverksadj. Ruth Åblom, Hudiksvall.

Avgifterna för 1957.

Årsavgiften till Veteranerna är 5 kronor. Ständig ledamot erlägger minst 50 kronor; understödjande ledamot 100 kronor. Avgiften erläggs lämpligast genom insättning å postgirokonto 25906, Södermanlands-Nerikes Nations Veteraner. Exemplar av tidigare årgångar av Majhälsning finns alltfjämt i lager. De försäljas till ett pris av 1:— per årgång. Varje landsman, som tillhört Nationen efter 1927 kan sålunda genom inköp av önskat antal Majhälsningar få en fyllig skildring av nationslivet under den egna studietiden.